

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang”.

Opggericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST TELEFOON 4519.

KOLONIAAL

ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST”:
TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

The Empire Typewriter

A. E. LEO, :
Beeklaan 279 Den Haag.

No. I fl. 180.-

No. II fl. 225.-

INHOUD: Opgave van voor de pestbestrijding ontvangen gelden. — Semarangse Brieven. — Uit de Oost-Ind. Mail. — Suriname. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Ind. Lit. Overzicht. — Ingezonden. — Mededeelingen. — Officiële Berichten.

Opgave van voor de pestbestrijding ontvangen gelden:

Reeds verantwoord (K. W. 4 Juni j.l. No. 23)	f 593.50
Van het bestuur der afdeling Breda	.. 10.-
Van de leden der afdeling Breda	.. 55.95
Van N. N. te 's-Gravenhage	.. 2.50
Totaal	f 661.95

Semarangse Brieven.

III.

Semarang, April 1914.

In één van mijn vorige brieven schetste ik u het nieuwe leven, dat zich allerwege in onze koloniën openbaart en den opbloei, die ieder belangstellende in dit land en zijn bewoners met blijde verbazing vervult. Voor wie echter geroepen is hier het bewind te voeren, zal die snelle groei evenwel de taak in niet geringe mate verzwaren. De regeeringsmaatregelen, in dezen tijd te nemen, zullen meer dan ooit van een ruime opvatting, maar ook van een verren blik in de toekomst moeten getuigen. Niet angstig, maar ernstig dient overwogen in welke nieuwe banen die ontwikkeling zal moeten worden geleid. Een vast vertrouwen in de volkomen vervulling van de ons als cultuurstaat door de geschiedenis toebedeelde rol is hiervoor onmisbaar. Maar dat vertrouwen dient gerugsteund te worden door het besef van die historische roeping bij heel het Nederlandsche volk en den duidelijk uitgesproken wil om, desnoods met aanzienlijke offers, deze koloniën te behouden. Het getuigt niet van innerlijke kracht als het brengen van die offers wordt afgewezen met een beroep op den na-ijver van andere volken. Te lang en te dikwijls is het herhaald, dat Nederland toch niet anders kan bestaan dan bij gratie van de groote mogendheden. Dergelijke beweringen ontzenuwen, neen vergiftigen een volk, in plaats van alleen trotsch te zijn op de roemrijke da-

kracht niet verlamd, nog gloort dat oude vuur, en tal van mannen van durf en ondernemen zijn bezig dit vonkje aan te blazen, dat het mocht oplaaien en Nederland weer de sterke staat worde, die Holland eens was!

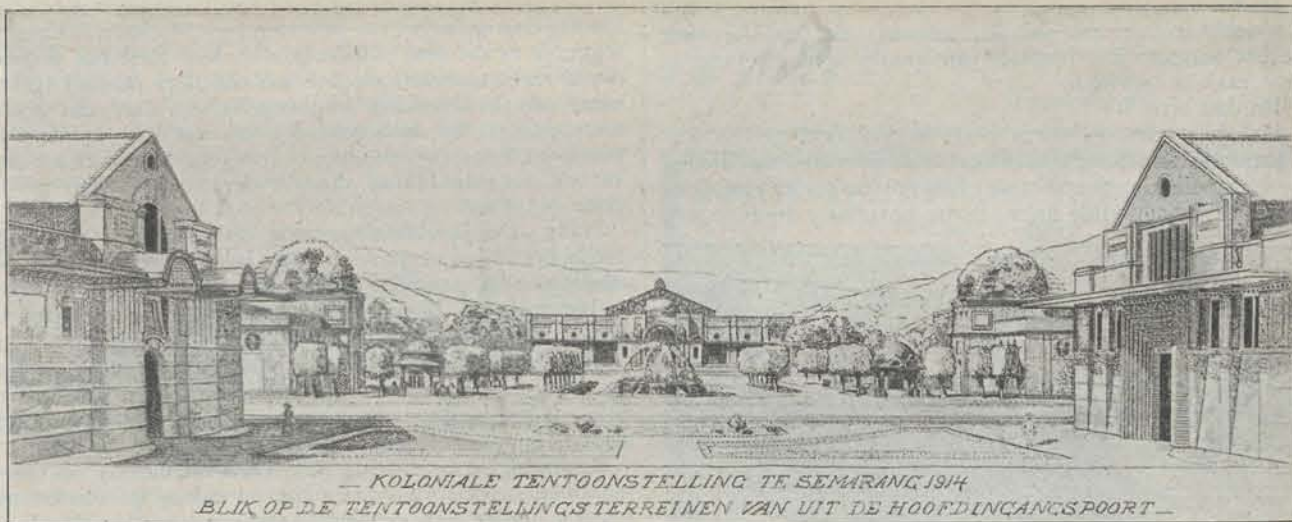
Van zoo'n blijmoedig vertrouwen spreekt ook de Koloniale Tentoonstelling, die binnen enkele maanden te Semarang zal worden geopend. Daarmede wil niet gezegd zijn, dat deze grootsche onderneming geheel vlot van stapel is gelopen. Er is daarbij een belangrijke wrijvingscoëfficiënt opgetreden. Meermalen werd beweerd, dat er in hogere regeeringskringen geen onverdeelde sympathie heerschte met het plan van Semarang: „Die menschen van de kust! Wat verbeelden die zich toch!” Maar gelukkig is Indië groter dan Batavia en Buitenzorg alleen. Zij, die in de cultures, in de nijverheid of in den handel een leidende positie innemen, slaan dien zich zoo treffend manifesteerenden vooruitgang van Semarang en van heel midden-Java, zonder eenigen na-ijver, met bewondering gade.

Deze Tentoonstelling (ge hebt er al van gelezen, niet waar?) wil aan vreemd en eigen den rijkdom van dit land laten zien. Niet enkel den rijkdom, die aan den bodem is ontleend: zijn rijst, koffie, thee, suiker, tabak, rubber, vezelstoffen, en die lange lijst van kostbare producten; maar óók zijn verkeer, óók zijn onderwijs, óók zijn kunst. Wat was het niet een evenement, toen nu ruim 20 jaar geleden, de eerste spoorwegverbinding, tusschen Soerabaja en Batavia tot stand kwam! En nu? Het net van spoorwegen en trams, die Java in allerlei richtingen doorkruisen, wordt steeds dichter. Steeds worden er nieuwe lijnen geprojecteerd, telkens worden er nieuwe plaatsen in het binnenland of aan de kust, die tot nu toe als in een vredige sluimering voortdormden, in het groote verkeer opgenomen. Inderdaad, weldra zal Java geen „binnenland” meer hebben, met zijn eigenaardige levenswijze en gewoonten, gevolg van isolement. En waar nog geen spoor of tram is, snort de auto. Dat dit alles het leven in Indië voor den Europeaan heel anders heeft doen worden dan vroeger, springt in 't oog. Maar het heeft ook nieuwe denkbeelden verspreid onder de bevolking en zaad uitgestrooid, dat welig opschiet en meer dan ooit een zorgzame hand behoeft om het van onkruid te zuiveren. De Nederlandsch-Indische Spoorwegmaatschappij heeft aan de Koloniale Tentoonstelling een meer dan 30 M. lang diorama

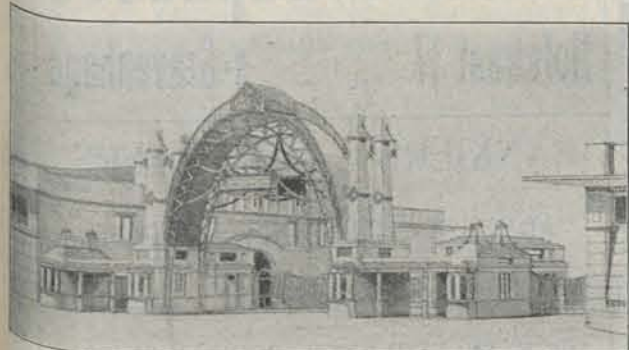
aangeboden, dat u heel Midden-Java met zijn levendig verkeer voor oogen toovert.

Handel en nijverheid zullen flink „uitkomen”. Over eenigen tijd hoop ik u een overzicht in vogelvucht van het geheele terrein te zenden: dit is, naar ik uit zekeren bron vernam, in bewerking; thans alvast enkele schetsen van onderdeelen als: de mooie hoofd-ingang, het vóór-gedeelte en een paar typische gewestelijke gebouwen.

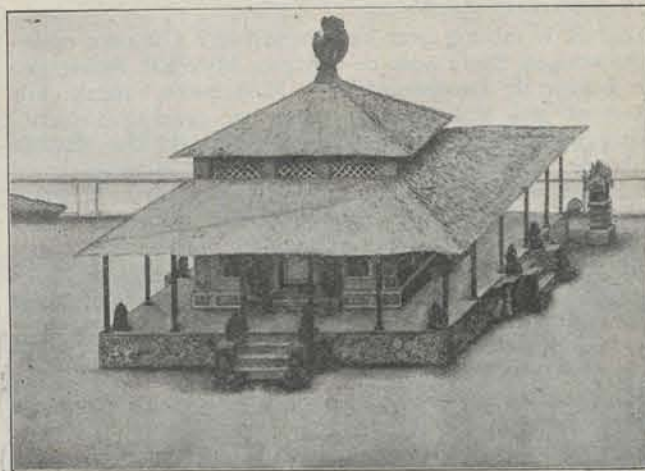
Maar van het onderwijs, dien belangrijken factor van volkswelvaart, en in deze tijden van ontwakend zelfbewustzijn bij den Javaan dubbel belangrijk, valt weinig te vermelden. En toch, zoo wij den inlander voorgoed aan ons willen binden, zoo Insulinde een tweede en groter Nederland zal worden, dan is dat onderwijs in zijn vele vertakkingen van een moeilijk te overschatten beteekenis. Ik beweer volstrekt niet, dat het onderwijs in Indië niet vooruitgaat. In de eerste plaats zal iedereen dankbaar moeten erkennen, dat er b.v. op het gebied van landbouw-onderwijs door het energieke optreden van Lovink in een korten tijd veel en goed werk is verricht. Lager en Mid-

— KOLONIALE TENTOONSTELLING TE SEMARANG 1914 —
BLIK OP DE TENTOONSTELLINGSTERREINEN VAN UIT DE HOOFDINGANGSPPOORT

HOOFDINGANG DER A.S. SEMARANGSCHE TENTOONSTELLING.
den van onze voorvaderen, dienden wij, met zulk een ver-
leden, ons te schamen over het heden. Maar nog is alle

GEWESTELIJK PAVILJOEN BALI-LOMBOK.

delbaar onderwijs, voor zooverre die bestemd zijn voor de Europeesche bevolking, richten zich getrouw naar het voorbeeld, door het Moederland gegeven. Met het mid-

Hoff. van H. M. de Koning n.

O. C. L. VOSVELD,

Opticiën - Instrumentmaker.

Korte Poten 42 - Tel. 3957 - Den Haag.

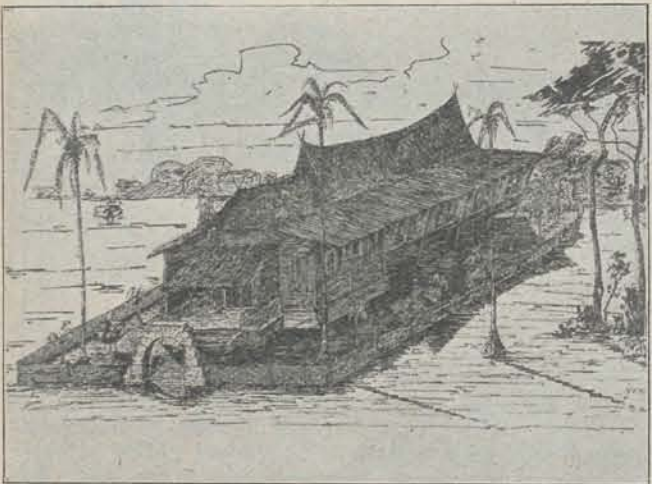

Holl. van H. M. de Kon.-Moeder

delbaar technisch onderwijs (middelbaar omdat het nu eenmaal ressorteert onder de afdeling M. O. van het Departement van Onderwijs) is dit geheel anders. Let men op de beoefening van het handwerk, dan zullen, alleen al om den weinig beschikbaren tijd, de resultaten, die van een goede ambachtsschool in Nederland moeilijk kunnen evenaren. Maar beider doel is dan ook geheel verschillend: Staat in Nederland de vorming van den werkmans op den voorgrond, hier dient als eisch te worden gesteld, dat de leerling, na het verlaten der school, de theoretische kennis hebbe opgedaan, waardoor hij later de schakel zal vormen tusschen ontwerper en uitvoerder.

Dat middelbare technische onderwijs bestaat nu in Indië (als we de oude Burgeravondschool te Soerabaja eens buiten beschouwing laten) ongeveer 10 jaren. Ongetwijfeld zou de belangstelling er voor zeer groot zijn, als de Koloniale Tentoonstelling van de verkregen resultaten en van de richting, waarin dat onderwijs zich ontwikkelt, een duidelijk en zoo volledig mogelijk overzicht kon geven. Maar van nog groot belang acht ik het, dat in ruimer kring kennis worde genomen van wat het lager technisch onderwijs voor inlanders heeft opgeleverd. Wel is dit nog in zijn eerste opkomst. Maar juist nu, nu men nog steeds tastend en aarzelend voorwaarts gaat, kunnen wenken en adviezen van mannen, die in verschillende richtingen in de praktijk werkzaam zijn, van onschatbare waarde zijn. Hoor onze architecten, hoor onze chefs van werkplaatsen! De vraag naar geschoolde werklieden wordt met den dag grooter, het gebrek steeds nijpender. Bespreek de kwestie: dessa-school of tweede-klasse school voor het inlandsch onderwijs, en ge zult slechts matige belangstelling vinden. Maar zoo ge slechts even de zaak van de vak-opleiding van den inlander aanroert, zal ieder man uit de praktijk onmiddellijk gereed zijn om met warmte zijn denkbeelden daaromtrent mede te deelen. Niet altijd en van ieder zijn die denkbeelden zoo richting gevend; ik haal het feit slechts aan om het bestaan van groote belangstelling in deze zaak te bewijzen.

En dan b.v. dit:
Het bijzonder onderwijs heeft ongetwijfeld groote verdiensten. Waar het gegeven wordt door zendeling of missionair, die als pionniers der beschaving onder een driekwart of geheel wilde animistische bevolking doordringen,

GEWESTELIJK PAVILJOEN CHERIBON.

heeft het, met al de fouten en gebreken, die het mogen aankleven, aanspraak op ieders oprechte waardeering. Maar het zou de moete loonen om door een vergelijking van de verkregen uitkomsten, niet door een onderwijs-verslag, — een heel dik boek met al maar staten en cijfers, en dat voor niet-onderwijs mannen zoo weinig zegt — de stelling: „bijzonder onderwijs regel, openbaar onderwijs aanvulling” eens nader onder het oog te zien en aan de praktijk te toetsen. In het Moederland wordt die stelling eerst dan van gewicht als religieus overwegingen in het spel komen. Ook zonder die is zij hier van een bij uitstek koloniaal belang.

Zal ik U nu nog over kunst schrijven? Uw noot onder mijn vorigen brief: „dat de schrijver blijkbaar weinig gevoelt voor de kunstwaarde van oude batiks” maakt mij daarvoor wel wat huiverig. Hoe nu, geachte redactie, wilt gij het mij euveld duiden, dat ik de kwalijk riekende voddens, waarmede de gewone inlander langs de straat zich omhult, en die veelal sedert ze in de verfkuijpingen, geen water hebben gezien, met eenige aarzeling en dan nog zonder een bepaalde limiet te overschrijden, nader? Laten wij toch, bij alle bewondering en waardeering van wat er goeds is in den inlander ons wachten voor overdrijving, die ons blind maakt voor zijn gebreken en daardoor onbekwaam om die te verbeteren. Gij weet even goed als ik, dat Kromo, zoo hij al dagelijks een bad neemt, dit doet in een open riool, alias s l o k a n, waarin hij zijn lichaam, zijn kleeren, zijn voedsel wast, waarin hij zijn huishoudelijk vuil afvoert, waarin hij defaecteert. Dat zal iedereen met mij, op zijn zachtst uitgedrukt, ongewenscht vinden en 't is alleen uit de gewoonte te verklaren, dat wij daartegen niet telkens en met kracht protesteeren en maatregelen beramen om aan zulke in-vieze toestanden een einde te maken. Hulde nog eens aan den heer Tillema, wiens krachtig protest niet zoo gemakkelijk zal gesmoord worden. *)

*) Dit zijn wij natuurlijk roerend met schrijver eens, getuige ons geïllustreerde Hoofdartikel, gewijd aan het boekwerk van den heer Tillema, zoodra dit uitkwam.

Red. - Com

In een volgenden brief hoop ik u te overtuigen van mijn levendige belangstelling in de Indische kunst en wat de Koloniale Tentoonstelling op dat gebied zal exposeeren.

SI PANTEK.

Uit de O. I. Mail.

De gezondheidstoestand.

De jongste Indische bladen melden, dat in het district Probolinggo een begin van een malaria-epidemie is voorgekomen.

De gezondheidstoestand te Soerabaja is gunstiger dan in vorige jaren. In de bekende kooftbuurt Krambangan kwamen slechts 40 gevallen van kooft pro mille voor.

Te Cheribon en in de afdelingen Indramajoe en Koeningan heerschten half Mei j.l. de pokken hevige.

Brand.

Te Pontianak brak 18 Mei j.l. een groote brand uit in kampong Baroe. Arakstokerijen, woonhuizen, pakhuizen en werkplaatsen werden in de asch gelegd. De stoomspuit en handspuiten wisten den brand te beperken. Vele copragoedangs en de houtzaag-fabriek bleven gespaard.

Op het terrein waren aanwezig de ambtenaren bij het B.B., de Chineesche en inlandsche hoofden en de sultan met zijn volgelingen.

De schade is nog niet te ramen, zoo melden de Ind. bladen.

Een toe te juichen maatregel.

Zooals bekend is reeds jaar en dag door de ambtenaren bij het binnenlandsch bestuur er op aangedrongen om het recht op vrije woning of huishuurindemniteit dat deze ambtenaren genieten om te zetten in traktement. Ontegenzeggelijk is dit een billijke eisch, daar toch het evenbedoeld recht te beschouwen is als een deel van het traktement van de betrokken ambtenaren, een deel, dat echter niet medetelt bij de berekening van verlofstraktement en pensioen. Vooral geleidelijke overwegingen hebben tot dusver de verwezenlijking van dit denkbeeld buiten gevolg doen blijven.

Naar „De Javabode” vernam, zal echter vermoedelijk reeds het volgend jaar aan den bestaanden toestand een einde worden gemaakt. Het traktement van de betrokken ambtenaren zal alsdan worden verhoogd met hetgeen bij gemis aan eene landswoning aan huishuurindemniteit zou worden uitgekeerd, terwijl die landsdienaren voor de hun ter bewoning toegewezen gebouwen huishuur zullen moeten betalen een bedrag van 10 pct. van het aldus verhoogd salaris.

Reeds bij de begroting voor 1915 zal met de uit dezen maatregel voortspruitende uitgaven rekening worden gehouden, indien aan de betrekkelijke voorstellen der Indische regeering gevolg wordt gegeven.

Normaalschool.

Besloten is tot het oprichten van een Normaalschool met twee-jarigen cursus tot opleiding voor de onderwijzers-acte te Soerabaja.

Het onderwijs, dat onder toezicht zal staan van het gouvernement, wordt gegeven in de M.U.L.O.-school, onderwijzers zijn de heeren Van Bart, Polak, Maties, Reeser, Baert, Woerden, Pauwe en Coster.

De inschrijving der leerlingen was reeds bevredigend.

De nieuwe telefooncentrale te Soerabaja.

De bouw van een nieuw telefoonkantoor te Soerabaja heeft al veel voeten in de aarde gehad. Aanvankelijk zou dat gebouw, waaraan in verband met de voortdurende uitbreiding van het telefoonnet te Soerabaja groote behoefte bestaat, worden opgericht op een bij de gemeente in beheer zijnd stuk grond, maar de onderhandelingen ter zake, welke van langen duur waren, hebben niet tot het gewenschte resultaat geleid. Door den telefoondienst is vervolgens een particulier terrein aangekocht in de kampong Alergojoso, terwijl na den aankoop moeilijkheden ontstonden met inlandsche opgezetenen, met wier rechten men geen rekening bleek te hebben gehouden. Na van

De jongste Races te Batavia: Een kijkje op de Tribune, waar het levendig toeging. Op den achtergrond het gedrang rond den boekmaker. *)

bestuurswege gehouden onderzoek, werd de billijkheid van de vordering der opgezetenen erkend en hun eene schadeloosstelling uitgekeerd voor het verlaten van den

*) Uit het Weekblad v. Indië van 17 Mei j.l.

De Haagsche Commissiebank

37-39 Prins Hendrikstraat - - - 's-Gravenhage

Effecten - Coupons - Beleening

Prolongatie - Deposito - Cheques

Safe-Inrichting

C.L. BOUCHER
WOONT
PAPESTRAAT 11
SPECIALITEIT IN
AMERIKAANSCH KANTOOR
ARTIKELEN - VULPENHOUDERS
ROEKBINDERIJ - BOEKDRUKKERIJ
STEMPELINRICHTING

C. J. WEGENAAR
ARTS.

Inwendige en Tropische Ziekten.

Spreekuur 1-2 uur 's nam.

Verhulststraat 47. :: Den Haag

TELEFOON 205.

Firma H. VAN BESOUW - BREDA

Ondergoederen naar maat : voor
: Uitzetten : Dames
: Indische Uitrustingen : en Heeren

DEGELIJKE goederen uitmuntende boven elke fabrieksconfectie. **Gegarandeerd!**

Vertegenwoordiger(ster) dagelijks te ontbieden.

Telegram-Adres: BESOUW, Breda. - Interc. Telef. 504.

Middelbare School v. Handel en Administratie.
LAAN v. MEERDERVOORT 104 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

AFD. A. **Bijzondere Middelbare Handelsschool** met als onderbouw eene H.B.S. met 3 j. cursus. Bij beschikking van Z. Exc. den Min. van Binnenl. Zaken **gelijkgesteld** met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

AFD. B. **Bijzondere Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus.** Eveneens officieel als zoodanig erkend.

De 1e en 2e klasse van de beide richtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H.B.S. 5-j. c. eerst beslist behoeft te worden na het afloopen der 2e klasse.

De school wordt ook door Meisjes bezocht.

Prospectus en inlichtingen bij den Directeur

F. TIJMSTRA.

Schill & Capadose
Hofstraat 17 's-Gravenhage

BANKIERS - KASSIERS.

ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS.

SAFE-DEPOSIT.

OPEN EN GESLOTEN BEWAARNEMING.

DEPOSITO's, PROLONGATIES.

CHANGE.

ASSURANTIE. LEVENSVZERKERING.

grond. In totaal heeft de verkrijging van de beschikking over het terrein ongeveer f 60.000 gekost.

Inmiddels is met de werkzaamheden tot het bouwen van het kantoor c.a. een aanvang gemaakt. Eerst dezer dagen echter is het ontwerp voor den bouw door de regeering goedgekeurd en is door haar een bedrag van ongeveer f 150.000 voor de uitvoering toegestaan.

Een nieuw leprozenhospitaal.

Door de Doopsgezinde vereeniging tot bevordering der Evangelieverbreding in de Nederlandsche overzeesche bezittingen, is het plan opgevat om naast het door haar in het leven geroepen ziekenhuis te Alargaredja in het district Tajoe van de afdeling-Pati der residentie Semarang, een aan alle eischen beantwoordend leprozenhospitaal op te richten te Donoredjo, gelegen aan de noordkust van Japara, tegenover het eiland Mandaliko.

Deze inrichting wordt tot stand gebracht met behulp van de gift van Hare Majesteit de Koningin ad f 55000, ter gelegenheid van de geboorte van Prinses Juliana bijeengebracht door de ingezetenen van Indië en te Harer beschikking gesteld. Het zal een desa in het klein worden met een passer en andere aantrekkelijkheden uitsluitend bewoond door melaatschen.

De bekende zendeling-arts Dr. Bervoets is met de voorbereidende maatregelen bezig en ook reeds met de uitvoering van het plan begonnen. Gezamenlijk met den hoofd-inspecteur Dr. De Vogel en een ingenieur is onlangs een plaatselijk onderzoek ingesteld.

Uit Djokdjakarta.

Dezer dagen is op last van den sultan een tamelijk hooggeplaatst sultansdienaar, raden wedono, in zijn functie geschorst. Deze ambtenaar had de zorg op zich over allerlei gelden en kostbaarheden van den sultan en scheen het vertrouwen waardig, dat men in hem stelde. De sultan heeft zich evenwel blijkaar in den man vergist, want hij is uit zijn betrekking gezet, en als reden daarvan werd opgegeven, dat hij niet trouw was en verder, dat hij bij een bezoek van den soenan van Solo indertijd op een verkeerde manier bij het feestmaal de zaken had geregeld, waardoor flaters waren begaan; de ware reden kan dit laatste natuurlijk niet zijn, want die zaak is al lang weer achter den rug. Naar wij dan ook vernamen, moet de wedono een tekort in kas hebben van even f 35.000.

Er zijn heel wat sollicitanten voor de betrekking van hoofdpengoeloe, meest menschen, die zich min of meer aan den godsdienst wijden, maar ook voorname prijaji's, die het blijkaar doen om de voordeelen, welke aan het bekleeden van de betrekking zijn verbonden, doch het aantje moet nu eenmaal uit den aard der zaak worden bekleed door een persoon, die een groote kennis heeft van godsdienstzaken, omdat er op rechtsgebied en op godsdienstig gebied herhaaldelijk moeilijke kwesties aan de orde komen.

Een typisch voorbeeld van den naijver tusschen de prijaji's en particulier sadja heeft men dezer dagen op Kotta Gedoh kunnen waarnemen. Daar was een rijke handelaar, die ter gelegenheid van een huwelijk groot feest gaf, waarbij zou worden gespeeld en op een heel royale manier voor de gasten zou worden gezorgd. De gastheer woodigde daarom niet alleen handelaren en andere particulieren, maar ook een aantal prijaji's, mantri-penewoe en zelfs boepatie, terwijl voor wagens en voor alles was verzorgd. Op het feest zelf evenwel waren de prijaji's heelmaal niet tevreden en begonnen te mopperen, terwijl verscheidenen hunner zelfs midden onder het feest weglieden. De reden was, dat er naar hun zin niet voldoende hormat werd betoond aan al wat ambtenaar was, terwijl niet-ambtenaren op de fuif nog mooier waren gekleed dan zij. Zoziets kan alleen in de Vorstenlanden voorkomen, maar het zal er wel uitgaan.

Vereeniging „Ati Soetji”.

Deze vereeniging, zich ten doel stellende het verleen van zedelijken en stoffelijken steun aan slachtoffers van den vrouwenhandel, hield 20 Mei jl. eene algemeene vergadering tot bespreking en vaststelling der statuten, ten huize van den heer D. van Hinloopen Labbering, Tjikini 72. Vele belangstellenden waren opgekomen.

Een politie-agent doodgeknuppeld.

Vijf inlanders hebben te Soerabaja op 17 Mei jl. op Sidodadi een inlandsch politie-agent doodgeknuppeld.

Auto-concours.

Het auto-concours te Soerabaja op de Pasar Melem bleek een succes. Twintig wagens legden het moeilijke parcours af. De recette bleef beneden verwachting, hoewel het beide laatste avonden stampvol liep.

De kosten werden niettemin gedekt.

Men denkt, dat valsche kaarten zijn verkocht geworden.

Tegen het dobbelen met Jan en Alleman.

Het Soer. Nwsbl. meldt, dat de plaatselijke commandant te Malang de officieren verbood op de aanstaande races op ultimo Mei, te dobbelen met de roulette.

De oorzaak is, dat de race-vereeniging iedereen toelaat tegen betaling, zoodat officieren zaten naast Chineezen en inlanders en uit de cantine geweerde personen.

Het verbod heeft geen onverdeelde instemming.

Suriname.

Uit „Suriname” van 8 Mei nemen wij nog het volgende over uit de begrotingsdebatten in de Koloniale Staten; de heer van Ommereen zeide o.m.:

„Op 31 Dec. 1908 bedroeg de bevolking 87085, op het eind van 1913 97814 zielen.

De invoer beliep in 1908 f 7.036847 tegen f 7.1134420 in 1913; de uitvoer daarentegen in 1908 f 6.033369 tegen f 9.457787 in 1913. Terwijl dus in 1908 voor de waarde van ruim 1 miljoen meer werd ingevoerd dan uitgevoerd, overtrof in 1913 de uitvoer den invoer met niet minder dan 2½ miljoen.

Bij een stijging van de bevolking met 11 pCt. nam de uitvoer toe met ongeveer 57 pCt.

De geldmiddelen der kolonie vertoonden in het afge-

DOMINÉSTRAAT TE PARAMARIBO.

lopen tijdvak een gestadigen, bevredigenden vooruitgang. In de laatste jaren hebben de opbrengsten der middelen geregeld de ramingen overtroffen en elk volgend jaar bracht, telkens met aanzienlijke verschillen, meer op dan zijn voorganger. In dien tijd zetten ook de uitgaven zich uit, een bewijs, dat de kolonie leefde en groeide.

Vooruitgang is trouwens sedert de inwerkingtreding van het R. R. te constateeren. In 1866 werd de eerste begroting bij de Kol. Staten ingediend met een begroot totaal aan uitgaven van f 1.366700.77; de raming der middelen bedroeg f 756.661.61⁵, terwijl het subsidie — dat toen alleen eng-huishoudelijke uitgaven had te dekken — op f 610.039.15⁵ werd gesteld.

De huidige begroting wijst voor de eng-huishoudelijke uitgaven een cijfer aan van f 3.397.955 of 2½ maal zooveel als in 1866; de gewone middelen zijn geraamd op f 3.117849 of 4 maal zooveel als toen.

Het tekort, te dekken uit subsidie bedraagt slechts f 280.106. Spr. noemde dit sprekende cijfers. Spr. bracht dit ter sprake, naar aanleiding van de wijze, waarop over de kolonie in de Tweede Kamer gesproken is, n.l. alsof men met een doode maatschappij, inplaats van met een levenskrachtige gemeenschap te doen had. Hier bracht spr. warme hulde aan de ridderlijke verdediging der kolonie, door het lid der Eerste Kamer, den heer van Kol, die zich al langer dan 15 jaar een trouw vriend van de kolonie toont en telkenmale met jeugdige frisheid nieuwe gezichtspunten opent”.

* *

Zooals wij in een vorig nummer zeiden, hebben de Koloniale Staten zich dapper geweerd tegen de be- en veroordeeling van dit lichaam in de Tweede Kamer bij de behandeling van de Surinaamsche begroting voor 1914. In dit verband zouden wij aan de Griffie der Staten in overweging geven de gegevens te verzamelen voor een vervolg op het geschrift, dat bij gelegenheid van het 25-jarig bestaan der Staten in 1891 is uitgegeven over die Staten. De daarin voorkomende „Staat van ingediende en behandelde verordeningen” is welsprekender dan een betoog bij gelegenheid van de behandeling der begroting. Ook een voortzetting van de in het geschrift voorkomende graphische voorstelling van de uitgaven, eigen middelen en inkomsten der kolonie en van de rijkssub-

STEEBBAKKERSGRACHT TE PARAMARIBO.

sidiën zou zeer leerzaam zijn en een beter overzicht geven van den gang van zaken, dan lange kolommen cijfers.

* *

In „Suriname” van 8 Mei lezen wij omtrent de bacoventuur:

„Naar wij vernemen hebben in de verleden week Woensdag gehouden bijeenkomst van belanghebbenden de planters bezwaren geopperd ten aanzien van verschillende bepalingen van het hun voorgelegde contract met de Rotterdamse Combinatie. Deze bezwaren worden ter kennis

Hillmer & Co.

Noordeinde 58. Tel. 1667

PIQUÉ HEMDEN

f 2.75, f 3.50, f 4.- f 4.50.

Engelsche Hemden

steeds de nieuwste Dessins

van af f 2.50.

Rijke keuze DASSEN.

Gemaakte en Zelfbinaers.

's-Gravenhaagsche Manege,

Kazernestraat 46-48. - Telefoon 3065.

Oudst Etablissement.

1ste Klasse Rijonderwijs.

R. J. J. HIEMSTRA, Directeur.

Instituut „ALPINA”

GERSAU aan het Vierwaldstättermeer.

ONDERRICHT in alle Moderne Talen, zoowel elementaire als hoofdvakken.

VOORBEREIDING voor Universiteit, Politechnicum, Handel en Landbouwkunde.

HEERLIJKE LIGGING, gezond Alpenklimaat. Zeer geschikt voor herstel van zwakke schoolkinderen, of voor diegenen, welke hunne vakantie in Zwitserland willen doorbrengen.

MATIGE PRIJZEN. Prima referentiën. Prospectus op aanvraag verkrijgbaar.

Directeur: PROF. VAN WIJK.

INSTITUUT „HAAGSCHE TEEKENCURSUS”

OPGERICHT 1906.

Gevestigd Galileistraat 2a. - Den Haag.

Opleiding L. O. en M. O. Teekenen.

Onderwijs in Etsen, Schilderen en Kunstnijverheid.

Spreekuur: Dinsdag 2-3 uur.

Directie: W. H. BIK.

J. VAANDRAGER.

HEINEKEN'S

Glazenwasscherij

STOOM JALOUZIEËN- EN ROLLUIKENFABRIEK

Fabriek van Geschilderde

: Gordijnen :

in meer dan 500 dessins

KLENUS Stofzuigmachine

Hof- en Rijksleveranciers

'S-GRAVENHAGE

Kettingstraat No. 6 - Telefoon 2478

Tel. N. 311. OESTER SALON Tel. N. 311.

F. HOEK,

PLEIN 15. DEN HAAG.

Speciaal-adres in: Oesters, Kreeften, Caviaar, enz.

Versche Zee- en Riviervisch.

gebracht van gemelde Combinatie. De vertegenwoordiger verklaarde te gelooven, dat die bezwaren zouden kunnen ondervangen worden."

* * *

Aan het verslag van de Nederlandsche Handelsmaatschappij over 1913 ontleenen wij het volgende:

Suriname. In de 31ste campagne, loopende van 17 Oct. 1912 tot 16 Augustus 1913, werden op onze suikerfabriek „Marienburg" vernalen 80.968 tons riet, afkomstig van 2745 akkers, gevende derhalve een gemiddeld rendement van 29.5 tons riet per akker. Deze leverden op 7.895 tons suiker.

Hiervan werden 4684 tons 1e product te New-York, 1883 tons 1e product in Engeland en 424 tons 2e product suiker hier te lande verkocht, terwijl voor plaatselijk verbruik gefabriceerd werden 904 tons. De opbrengst per ton suiker bedroeg f 111.34.

Voorts werden 255.178 liters rum naar Curaçao en 424.448 liters naar Londen verkocht.

De cacao-aanplant gaf een product van 9249½ KG. en leverde een voordeel saldo op van f 1.163.63.

Gedurende het verslagjaar stonden onze Agenten bovendien in verbinding met 1 suikeronderneming, 1 cacao-plantage en 2 bacoven-plantages.

Wij hebben het wenschelijk geacht onze vordering op een dier relatiën, uit hoofde van voorgeschoten werkkapitaal gedurende het afgelopen jaar, wederom geheel af te schrijven.

Het winstcijfer van ons Agentschap belooft ten slotte f 184.184.33.

* * *

In het „Algemeen Handelsblad" van 13 Juni — Och tendblad, 2e blad — vonden wij onder het hoofd „Kolo niaal Museum en Koloniale Plantentuin", een zeer belangrijk schrijven van den heer A. J. van Laren, hortulanus van den Amsterdamschen Hortus Botanicus, waaraan wij het volgende ontleenen:

„Op de winterbijeekoms van de Nederlandsche Maat schappij voor Tuinbouw en Plantkunde, verleden jaar te Utrecht gehouden, kwam onder meer een onderwerp op de agenda voor, dat ook buiten dien kring van groote be teekenis mag geacht worden, zoowel voor ons land als voor onze koloniën. Het luidde: Het opsporen en in cultuur brengen van tropische gewassen, welk punt w. ingeleid door den heer H. C. Valetton te Hees. De rede naar wees daarin op den plantentijdsdom onzer koloniën, en betreurde, dat door de Nederlanders daarvan zeer weinig werd geprofiteerd. Tal van buitenlanders hebben een groot aantal planten uit onze koloniën weggevoerd, maar de Nederlanders bleven ten achter, waardoor vaak groote financieele voordeelen voor ons land verloren gingen. Zoo zijn er door Engelsche en Deutsche importeurs aan orchideeën en andere planten, in onze koloniën verzameld, duizenden verdiend en het is beschamend, dat door onze kweekers nimmer pogingen in het werk werden gesteld, om een rechtmatig aandeel in onze koloniale plantenschatten te krijgen. En ook thans nog gaat alles buiten onzen tuinbouw om. Als voorbeeld diene hoe in den loop van eenige jaren twee expedities naar het sneeuwgebergte van Nieuw-Guinea werden uitgerust, waarbij een tuinbouwkundige met de noodige handelskennis veel had kunnen doen voor den Tuinbouw, maar waarbij alleen gelet werd op het wetenschappelijk belang, en waarvan de resultaten op plantkundig gebied rusten in herbaria. Wie zal zeggen hoeveel planten geschikt zouden zijn voor den handel, waarmede ons land een nieuwen naam en voor deelen zou winnen? Waarschijnlijk zullen wij dit eerst weer te weten komen, wanneer buitenlandse handelsfirma's deze streken onderzoeken.

Het is echter een verheugend feit dat, naar de inleider van dit onderwerp toen mededeelde, bij de directie van het Koloniaal Museum te Haarlem de vraag is gerezen, of deze misstand niet alsnog hersteld kan worden en de voordeelen van de Flora onzer koloniën niet in de eerste plaats aan ons land ten goede kunnen komen. Wanneer men er in kon slagen een kapitaalcrachtige vereeniging te vormen, die ten doel had de plantenschatten van onze koloniën te importeer en in den handel te brengen, zoodat de Nederlanders aan het buitenland kunnen aanbieden wat hunne eigen koloniën aan planten opleveren (wat nu juist andersom geschiedt), dan zou een groot belang van Nederland en Koloniën gediend zijn."

Daarna bespreekt de heer van Laren de vraag, of het niet van groot gewicht zou zijn, indien aan het Koloniaal Museum, dat naar Amsterdam verplaatst zal worden, een inrichting voor den import en het kweken van tropische planten werd verbonden, welke practisch aan de belangen van den Nederlandschen tuinbouw, de tropische Flora en koloniale cultures dienstbaar werd gemaakt.

Een prachtig denkbeeld, dat wij van harte toejuichen.

* * *

In ons nummer van 4 Juni meenden wij eene vergelijking te mogen aanbevelen van de wijzen, waarop vreemdelingen worden ontvangen in een dorp van Boschnegers, Arowakken en Karaïben en in..... Harderwijk. Het is ons gebleken, dat een onzer lezers meende dat wij hier op het oog hadden de wijze, waarop in bedoelde dorpen de uit Fransch Guiana gevluichte bannelingen werden ontvangen. Deze worden n.l. opgevangen en uitgeleverd. Neen, deze vreemdelingen bedoelden wij niet; uit de verschillende reisbeschrijvingen moest, tot leering van Harderwijk, een bloemlezing gegeven worden van de houding van

Indianen tegenover reizigers en bezoekers in het algemeen. Zie hier een bloempje uit K a j s e r's Verslag der Corantijn-expeditie; het betreft het bezoek aan een dorp van Trio-Indianen:

„Daarna maakten ook wij onze opwachting bij den hoofdmans, die ons eerst zeer somber ontving en mededeelde, dat onze-komst hem niet welkom was. Na echter bij herhaling verzekerd te hebben (bij monde van Aken) dat wij als vrienden kwamen, geen vrouwen zouden rooven, enz., werd ons napiwater en suikerriet aangeboden en werden wij dus als vrienden opgenomen. Wat ons wel 't meest trof bij de ontvangst, was de meesterlijk gespeelde onverschilligheid, waarmede men ons ontving. Niemand zag zelfs maar naar ons om, ieder ging door met zijn werk of zijn rust, volmaakt alsof wij lucht waren. In gedachten vergeleek ik hiermede de houding, die een Hollandsche dorpsbevolking zou aangenomen hebben, indien plotseling een paar Indianen in haar midden waren verschenen."

Men bedenke, dat het hier Indianen geldt, die waarschijnlijk nooit blanken hadden gezien.

* * *

Een fout in ons vorig nummer worde hier hersteld. Wij zeiden daar, dat de firma C. Kersten en Co. te Paramaribo de oudste handelsfirma van geheel Zuid- en Mid-den-Amerika is; dit moet zijn: de oudste Deutsche handelsfirma.

Curaçao.

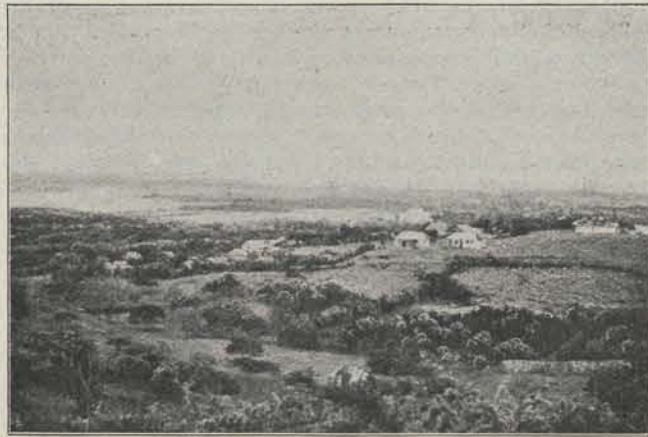
De Gouverneur heeft den 12den Mei j.l. de vergadering van den Kolonialen Raad geopend met de volgende rede, waarvan wij om de uitgebreidheid alleen de hoofdpunten overnemen.

„Ik waardeer het voorrecht hier wederom in Uw mid den te mogen verschijnen, om ingevolge art. 77 van het Regeeringsreglement, Uwe vergadering voor het nieuwe zittingjaar te openen.

Het afgelopen jaar was voor de verschillende eilan den der kolonie in het algemeen niet ongunstig.

In 1913 was de oogst op de benedenwindsche eilan den tamelijk goed, waardoor de bevolking, die in 1912 zeer veel armoede had geleden en ten gevolge daarvan door

Landschap uit het gedeelte van Curaçao beoosten, het Schottegat gelegen.

Landschap in de omstreken van Groot-Davelaar. Op den achtergrond het Schottegat. Het fraaie gebouw van Groot-Davelaar eenigszins rechts van het midden. Rechts kale heuvel met negerwoningen.

zware ziekten was geteisterd, weer in een ietwat beteren toestand geraakte.

Doch de oogst voor 1914 mislukte, helaas, weer zoo goed als geheel. Door de aanhoudende droogte kwam de mais bijna nergens tot voldoende wasdom, en kwam er van den aanplant van rank- en peulvruchten ook zoo goed als niets terecht.

Voor al op Aruba en Bonaire, waar het volk dikwijls maar weinig werk kan vinden, staan er dan ook voor velen weer kwade dagen van nijpende armoede te wachten.

Naar verbetering van het onderwijs, zoodat het openbare als het bijzondere, werd voortdurend gestreefd.

Wat handel en scheepvaart betreft, kan 1913 onder de gunstige jaren worden gerekend.

De vooruitgang, die reeds voor 1911 en 1912 was geconstateerd, hield ook voor 1913 aan.

In- en doorvoer namen toe. Eveneens de scheepvaart, zoowel wat aantal schepen als tonnenmaat betreft.

Het vreemdelingenverkeer was in 1913 minder dan in 1912, wat voornamelijk kwam, doordat de stoomvaartlijn „Compañia de Navigacion fluvial y Costanera de Venezuela" Curaçao uit haar vaarplan uitschakelde.

De steenkolenhandel, die, van 1911 op 1912, een sprong had gemaakt van ongeveer 34000 op ongeveer 53000 ton, liep 1000 ton terug, wat echter, na de wel ietwat abnormaal hooge stijging in 1912, niet te verwonderen is.

De doorvoerhandel nam in het algemeen toe, behalve de doorvoer van hout uit Maracaibo, die niet grooter werd.

Drie schoeners, waarvan de kiel in 1912 gelegd was, werden in het afgelopen jaar te water gelaten.

Voor de hoedenindustrie was het afgelopen jaar wat minder gunstig dan 1912: ofschoon er toch nog aan hoeden werd uitgevoerd voor een bedrag van f 678701.—

Voor al op Aruba en Bonaire ging die industrie goed vooruit: wat een zegen voor de bevolking is.

De reis, die de heer H. J. Cohen Henriquez, in het

GESCHER & KEMPER

TAPIJTHANDEL EN COMPLETE MEUBILEERING

VLAMINGSTR: 22. DEN HAAG

ROTTERDAM BRED A

AMSTERDAM ARNHEM

Elastieken Kousen,

beslist 1e kwaliteit, per paar f 4.—, boven No. 8 f 5.— per paar. Breukbanden enkel f 1.65, dubbel f 2.50. Koortsthermometers met controleerbewijs f 0.60. Hospitaaldoek 1e kw. f 1.30 per M., Thermogène Watten en 65 cts. Damesbinden per pak 40 cts, per 6 pakken f 2.10. Ondersteken en Windkussens in huur verkrijgbaar à f 1.— per maand. DE GEDÉ, Witte de Withstraat 20 en Badhuisstraat 134, Scheveningen.

Beambten - Doktoren - Reizigers Toeristen - Spoorwegambtenaren

Door het echte „Radium-horloge" weet U in de diepste duisternis direct en betrouwbaar den tijd!

Dit horloge heeft een voortreffelijk 36-uren nauwkeurig loopend werk, met 5 jaar schriftelijke garantie. De zwart geoxydeerde stalen kast is extra plat en zeer elegant. De cijferplaat en de wijzers zijn van de beste Radiumvulling voorzien en verlichten bij nacht ononderbroken hel en prachtig. Voor den ontvanger is dit horloge een groote verrassing en vreugde. Door den buitengewoon goedkoop prijs is het voor iedereen te verkrijgen.

1 st. f 6.50 — 2 st. f 12.50.

Ditzelfde „Radium-horloge" met wekker f 8.75.

VERZENDING TEGEN REMBOURS.

HOLZER & WOHL, Krakau,
Nr. 64, Oostenrijk.

P. DICKHOFF.

Kunsthandel - Spiegel- en Lijstenfabriek
ENCADREMENTEN.

Speciale bewerking voor de tropen.

86a PIET HEINSTRAT 86a.

Telefoon 5676.
DEN HAAG.

THE BERLITZSCHOOL OF LANGUAGES

WELBEKEND - BU ALLEN DIE NIET VERLOF IN NEDERLAND VERTOEVEN

DEGELUK ONDERWIJS IN

DUITSCH - ENGELSCH - FRANSCH - SPAANSCH - ITALIAANSCH

LET OP HET JUUSTE ADRES DER ORIGINEELE BERLITZSCHOOL
OVER DE WAALSCHERKERK

58^a NOORDEINDE NIET BOVEN KRUL TEL: 2234

A. J. LINNEWEEVER,

Westeinde 32a - 's-Gravenhage.

Orthopaedisch Schoenmaker

KURKVERHOOGINGEN
OP VERSCHILLENDE MANIEREN.

Laarzen met baleinen, Laarzen met steunwerk, Beugel laarzen, enz. enz.

VERKOOPHUIS

GR. HERTOGINNELAAN 103-105-107
VALERIUSSTRAAT - DEN HAAG
- Tramhalte Lijn 3 -

Eenig adres voor hen die zich goed en voordelig van nieuwe of Tweedehands Meubelen willen voorzien. —

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND
van 10 tot 4 uur.

belang van de hoedenindustrie, naar Europa en Amerika maakte, zal haar ongetwijfeld zeer ten goede komen.

Voor den landbouw was 1913 op de benedenwindsche eilanden tamelijk goed. De oogst had wel is waar grooter kunnen zijn, doch er was veel veevoeder en geen ziekte onder het vee, zoodat de veestapel weer flink vooruitging.

De dividivi-opbrengst was echter gering en de prijzen waren zeer laag.

Voor oranjeschillen was dat wat beter. De aloëoogst was middelmatig. De prijzen, hoewel iets lager, bleven loonend.

De bemestingsproeven, die er op de aloëvelden genomen werden, voldeden goed en de ziekte onder de planten breidde zich niet uit.

De sisalaanplant op Mount-Pleasant, waarvoor 1912 een zeer slecht jaar was geweest, kwam in 1913 vooruit.

De proef, die er werd genomen met het fokken van struisvogels op het Albertinapark leverde bevredigende resultaten op en schijnt wel te zullen slagen.

Op St. Martin bleef de katoencultuur ongeveer op de hoogte, waarop zij stond.

De uitvoer van katoen uit het Nederlandsche gedeelte was wel minder, doch dit kwam, omdat een groot deel zijn weg vond langs het Fransche gedeelte.

Op St. Eustatius was in 1913 het weer niet zeer gunstig voor den katoenbouw. Er kon niet voor een tweeden keer geplukt worden, wat de opbrengst aanmerkelijk minder deed zijn.

Ook Saba blijkt katoen van een uitstekende kwaliteit te kunnen leveren.

Met den lemoenaanplant op St. Martin ging het naar mensch. De jonge boompjes groeiden zeer goed.

Met den systematischen damaanleg werd geregeld voortgegaan en de ondervinding leert, dat deze voor den landbouw van veel belang is.

Voor de Aruba Phosphaat-Maatschappij was 1913 een onvooroordeelbaar jaar. De prijzen van de door haar aan de markt gebracht phosphaat waren laag en de vraag naar het artikel was gering.

Op Curaçao werd de exploitatie van de Santa-Barbara mijnen in 1913 weer krachtig ter hand genomen. Reeds werden belangrijke hoeveelheden phosphaat verscheept en er vinden een paar honderd man geregeld werk bij de exploitatie.

De Aruba Goud Maatschappij zette haar werk met succes voort.

Met de verbreding van den havenmond ging het niet zoo voordelig als men gehoopt had. Het springen van de rots ging moeilijker dan men verondersteld had en het bleek, dat voor het wegbaggeren van het grootste gedeelte der specie de zandzuiger niet het geschikte werktuig was.

Door het bezoek, dat Prof. Dr. Kraus aan ons eiland bracht, waren wij gelukkig in staat diens hooggewaardeerd advies in deze in te winnen en hopen, met diens aanwijzingen te volgen, toch betrekkelijk spoedig het beoogde resultaat te zullen bereiken.

De stations voor draadloze telegrafie werkten geregeld en bewezen aan de scheepvaart en aan particulieren uitstekende diensten.

Het nieuwe licht op Klein-Curaçao en de vuurtoren op de Westpunt van Curaçao voldoen zeer goed en bleken voor de scheepvaart van groot nut te zijn.

* * *

Over de eerste zitting van den Kol. Raad, die buitengewoon druk bezocht was en tot 's nachts 2 uur duurde — hoofdschotel de klachten van den heer de Marchena over het bijzondere onderwijs — schrijft de „Amigoe” het navolgende:

„Na een stormachtige zitting is de Begroting voor het dienstjaar 1915 Zondagnacht goedgekeurd. Voor den landbouwkundige blijft de toelage gehandhaafd; de verlenging der steigers van Bonaire en St. Eustatius werd van de begroting afgevoerd.

Voor St. Eustatius betreuren wij dit ten eerste, daar de katoencultuur op dat eiland zich flink zal gaan uitbreiden en een goede verschepping, waarbij het product geen gevaar van waterschade kan oplopen, alleszins gewenscht is. De steiger, zooals die nu is, brengt meer nadeel dan voordeel. De katoenplanters moesten zich nu maar wenden tot Z. Exc. den Minister van Koloniën en tot de Leden der Tweede Kamer met een request. De heer Hamelberg zal wel hun woordvoerder willen zijn. De voorgestelde verlenging van den steiger is voor den opbloei van het eiland onontbeerlijk.”

Wij betreuren eveneens de afvoering van de verbetering der beide steigers.

* * *

De „Amigoe” schrijft verder:

„Er is hier bericht ontvangen, dat de heer J. H. J. Hamelberg zich op St. Eustatius bevindt. Deze reis van den heer Hamelberg staat in verband met zijn plan om de katoencultuur op grooter schaal uit te breiden. In haar zijn de groote fondsen, welke hij zocht, reeds gevormd en zullen eenige honderden Hectaren meer onder katoen gebracht worden. Wij verheugen ons over dit belangrijk feit, waardoor de toekomst van St. Eustatius verzekerd is en die der andere Bovenwindsche Eilanden veel verbeterd. We mogen aannemen, dat men zich ook daar meer op katoen zal gaan toeleggen, nu er onmiddellijks aansluiting is met een groote maatschappij.”

De heer H. antwoordt in de „Vrijmoedige” van 14 Mei j.l. den heer de Marchena als volgt:

„In het laatste nummer van „De Vrijmoedige” las ik het antwoord van den heer de Marchena op mijn stuk, dat in het voorlaatste nummer van uw blad voorkwam.

Ofschoon ik geen neiging gevoel om over alle punten, die de heer de Marchena aanvoert, in discussie te treden, wat maar zou leiden tot een eindeloos en nutteloos geschrijf, meen ik hem toch nog even een vals argument,

Landschap uit het gedeelte van Curaçao beoosten het Schottegat gelegen.

Streek in het centrum van het oostelijk gedeelte des eilands. Rechts op den achtergrond de kerk St. Rosa met negerwoningen in 't rond. Men lette op de kale vlakke met verspreid staande boomen, meest divi divi.

dat hij als zijn beste wapen tracht te gebruiken, uit de hand te moeten slaan.

Hij poogt het te doen voorkomen, alsof ik het bewijs voor mijn bewering, dat hij, na het bezoek, door Prof. Kraus aan een der Katholieke scholen gebracht, een draai nam, lag in het onderscheid, dat ik maakte in de door hem gebruikte uitdrukkingen „letterlijk niets leeren” en „zoo veel als niets leeren.”

Regels lang schrijft hij over het nietige en het belachelijke van zulk een argument, en zegt er zelfs nog bij, dat ik een hoogstaand man, als den oud-minister de Meester, daarmee niet van de wijs zal brengen.

Toegegeven, Mijnheer de Marchena. Ik moest al een kind, of liever een idioot zijn, als ik zoo iets veronderstelde.

Het verschil tusschen „letterlijk niets leeren” en „zoo veel als niets leeren” is zoo goed als nihil.

Doch wat een ontzettend groot verschil is, is, dat u aan den heer de Meester verklaarde, dat er op de bijzondere scholen — dus algemeen, zonder eenige restrictie — „letterlijk niets” of „zoo veel als niets” geleerd werd; en dat u, kort daarop, in het nauw gebracht door het bezoek van een man, als Prof. Dr. Kraus, aan een dier scholen, toen dat „letterlijk niets leeren” of „zoo veel als niets leeren” alleen toepasselijk verklaarde op de buitenscholen, die Prof. Kraus niet gezien had; en van de stadsscholen, die in uw verklaring aan den heer de Meester natuur! op de allereerste plaats bedoeld waren, toen ging schrijven, dat zij „veel te wenschen overlieten”, wat heel iets anders is, en zoo vaag, dat u u er altijd uit zou kunnen redden en dat u eindelijk het St. Thomascollege toen zoo ongeveer op een lijn ging plaatsen met Hendrikschool.

Dat was de draai, dien u nam, waarover u, in uw antwoord, wijselijk zweeg, en waarvan u de attentie trachtte af te leiden, door het te doen voorkomen alsof heel mijn beschuldiging gebaseerd was op het belachelijk onderscheid dat ik zou gemaakt hebben tusschen twee uitdrukkingen, die nagenoeg hetzelfde beteekenen.

Geloof mij, Mijnheer de Marchena, ook u zal een man als de oud-minister de Meester daardoor niet van de wijs kunnen brengen. Het zal hem duidelijk blijven, dat uw inlichtingen waren geheel in strijd met de waarheid.

Nu beide heeren hunne meening volop hebben gezegd, hopen wij, dat het twistgeschrijf een einde zal nemen.

* * *

De „Heemskerck” is den 13en Juni naar Curaçao vertrokken, bij aankomst zal de „Kortenaar” terugkeeren.

Over de „Kortenaar” en de diensten door haar in Tampico bewezen, schrijft een correspondent uit Washington aan het „Alg. Hbl.”:

Uit Tampico hoor ik uit de allerbeste bron het volgende: de „Kortenaar” heeft hier uitstekend werk gedaan en indien men kon hooren wat de Amerikanen, die nog hier ter plaatse zijn, en de Engelschen en Duitschers en de Mexicanen zelve daarover te zeggen hebben, dan zou men weten, dat ieder den Hollandschen gezant te Washington dankbaar is dat hij onmiddellijk de voorzorg genomen heeft de „Kortenaar” naar Tampico te laten vertrekken; men verheugt er zich over, dat met al het geschrijf over, voor en tegen de vloot, de marine zich weinig bekommert om die dispuuten maar kalmweg doorgaat haar plicht te doen en onzen goeden naam hoog te houden. Niet alleen hebben de werktuigkundigen van het Hollandsche schip, nadat de machinisten van de Hollandsche petroleumbronnen gevluicht waren, de machines en daardoor de bronnen voor vernieling beveiligd (in civiel en

Pension Bezuidenhout

Goed gem. Kamers en Kabinetten

1ste en 2de Etage met deg. pension nabij verschillende tramlijnen en stoomtram Scheveningen.

Anna van Saxenstraat 10, DEN HAAG.

LEESBIBLIOTHEEK in 4 talen.

(De nieuwst uitgekomen werken worden direct opgenomen)

LEESPRIJS 5 CENTS P. DEEL EN P. WEEK.

Abonnementskaart voor 20 Boeken 90 cents.

Catalogus 10 cents.

Boek- en Kantoorboekhandel.

E. VAN ANDEL,

WEIMARSTRAAT 16a, bij de Suezkade.

DEN HAAG.

RIPPEN

Pianohandel

PIET HEINSTRAT 42
ELANDSTRAT 17.

Tel. 4683.

Verhuren 'Stemmen

Toko Betawie,

(Firma ALBRECHT & ELFFERICH.)

Koningin Emmakade 55. DEN HAAG.

Voornaamste en beste adres voor alle ingrediënten voor de Rijsttafel.

Specialiteit in Samballans en Indische Siropen.

OPGERICHT 1880. — TELEFOON 2610.

Marque Deposée „AU-CONDOR”

LA HAYE PAYS BAS. PLEIN 8.

FRED. MOMMAERTS-DEGELLER

Tabacs, Cigares et Cigarettes de toute 1re qualité

Exportation Importation

EMBALLAGE SPÉCIAL POUR LES INDES

Instituut W. G. Taanman, KOST- en DAGSCHOOL.

De Perponcherstraat 105-103-101 - Den Haag.

In 1913 slaagden ONDER MEER voor:

Eind-examen H. B. S. 5 j. c. 6 leerlingen. — Candidaat O. I. ambtenaar, (Indoloog) 1 leerling. — Militaire Academie te Breda 2 leerlingen, (na afgelegd examen). — Instituut voor de Marine (Adelborst) 1 leerling. — Cadettenschool Alkmaar 4 leerlingen. — Middelbare Kol. Landbouwschool te Deventer 4 leerlingen. — Machinistenschool van de Marine, te Hellevoetsluis 1 leerling. — Zeevaartschool te Rotterdam, 1 leerling. — Gymnasium (1ste klasse) 2 leerlingen.

Meisjes worden ook als leerlingen aangenomen.

A. SCHARENBERG,

Hofleverancier. Tel. Interc. 2443.

Specialiteit

Tafel-Serviezen

Zuiver Nikkel, Alpacca, Alpacca Zilver
(wit metaal verzilverd) en Artistiek Tin

als: SOEPTERRINES, GROENTESCHALEN, SAUSKOMMEN, VLEESCH- en VISCHSCHOTELS, enz..

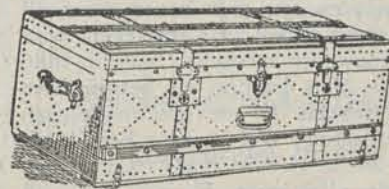
Zeer groote verscheidenheid.

15 Hoogstraat 15 - Den Haag.

Specialiteit in Electriche Verwarmingsapparaten.
Het beste systeem en de beste kwaliteit.

W. POPPINK, Telefoon No. 4485

Prins Hendrikstraat
141-143 - Den Haag.

Geheel gepantserde Hutkoffers.
Voor het bagageruim, 100 c.M., lang, 50 c.M. breed, 50 c.M. hoog m. bak f 10.50. Voor de hut 100 c.M. lang, 50 c.M. breed, 36 c.M. hoog, met bak f 9.-. Voor de hutten der nieuwe booten 100 c.M. lang, 50 c.M. breed 40 c.M. hoog met bak f 9.50

met volkomen goedvinden van de Mexicaansche autoriteiten) maar ook hebben zij gedurende de belegering aan allen, die ze noodig hadden, hunne diensten bewezen en op het oogenblik dat ik dit schrijf, heeft de dokter van het Hollandsche schip nog een goede vijftig Mexicaansche gewonden onder behandeling.

WAT DE INLANDER ZEGT.

„Als ik Regent was”.

De „Pantjaran Warta” herinnert aan het stuk van The Girl in de „Doenia Bergerak” — dat wij ook in deze Rubriek hebben aangehaald — getiteld: „Als ik eens Regent was”, waarin een Regent wordt voorgesteld, die zijn taak luchtig opneemt, daarbij hebzuchtig, eerzuchtig en heerszuchtig is, niet vies van de veelwijverij; kortom iemand, die het egoïsme in den meest uitgebreiden zin van het woord dient. Echter schijnt „The Girl” (een pseudoniem blijkbaar van een manspersoon, want de schrijver spreekt van den heer „The Girl”) van meening te zijn, dat er ook een ander soort van regenten moest bestaan, daarom stelt hij nu in een volgend stuk deze hooggeplaatste landsdienaren als meer gewoon menschelijk voor, bedeed met intellect en zedelijkheid. Als ik regent was, zou ik niemands stroopliker willen zijn. Ik zou durven, als ik in mijn recht was, maar ook in mijn schulp kruipen, zoo ik niet zuiver op de graat was. (Hier wordt een Maleische uitdrukking gebezigd, die in den laatsten tijd meer en meer in zwang schijnt te komen: „Branikrana benar, dan takoet kranasalah — in stede van’salah is hier echter „koesoet” gebruikt).

Ik zou er ook niet over gesticht zijn zoo mijne ondergeschikte ambtenaren mij naar den mond praatten. Ik zou niets van die slaafsche onderdanigheid moeten hebben; van dat „djilat pantat”. Als ik iets misdreven had, zou ik ronduit schuld bekennen, maar djilat pantat, neen, dat zou ik nooit doen! En zoo zou ik ook van mijne ondergeschikte ambtenaren verlangen, van den hoogste tot den laagste, dat zij recht door zee gaan. Als ik eens regent was, moest mij natuurlijk de verschuldigde hormat bewezen worden, maar ook niets meer en niets minder. Ik zou niet verlangen gebesebahd te worden, gelijk een Toapèkong. Ik zou niet willen hebben, dat zij mij „goesti” noemden, den maha moelia, den maha bidjasana, den maha besar, d. w. z. den hoog verhevene, den Almachtige, alsof ik Allah zelf ware. Innerlijk bespotten die lui mij, toch zeggen zij niet goesti, maar goesi. Laten zij mij noemen, zooals ik werkelijk ben en geen hogere titels geven. Als ik regent was, zou ik niet verlangen gevreesd te zijn. Waanzinnig ben ik niet, een wild dier evenmin. Ik zou maken, dat mijne ambtenaren van mij hielden, zooals een jongere broeder den ouderen broeder kan aanhangen. Ik zou hen niet als ondergeschikten, maar als kameraden behandelen, als mede-arbeiders. Zijn we niet allen arbeiders (koelies) van het Gouvernement? De lagere ambtenaren zou ik nog meer in bescherming nemen dan de hogere, want die zijn meestal de speelbal, het werktuig van anderen. Van hun ijver en betrouwbaarheid hangt voornamelijk het wel en wee van mijn regentschap af, alsook of ik geprezen dan wel gelaakt zal worden. De gouden ster van verdiensten op mijn borst, de gele pajong, die boven mijn hoofd mij achteraan gedragen zou worden, zouden geen bewijzen zijn van mijne braafheid, maar van het harde werken en zweeten van mijne ambtenaren. Als ik Regent was, zou ik mijn ambtenaren verbieden te hurken, alsof zij bedelaars waren; ik zou hen verbieden te kruipen, alsof zij beesten waren. Ik zou hen op stoelen plaats laten nemen, niet alleen als wij „onder ons” zijn, maar ook in tegenwoordigheid van menschen van een anderen landaard. Nog meer dan anders, zou ik bij zulke gelegenheden mijn volk, mijne ambtenaren verheffen, opdat zij ook door anderen zullen worden verheven, opdat menschen van een anderen landaard niet laag op mijne ambtenaren zullen neerzien, zou ik hen netjes op Europeesche wijze gekleed voor den dag laten komen en hierin zou ik natuurlijk zelf het voorbeeld geven. Dat zou hen moed geven, hen in de oogen van anderen in aanzien doen stijgen. Zij zullen dan ook beter werken, ik zou beter gediend worden. Ook den kleinen man zou ik niet verbieden de Europeesche kleederdracht aan te nemen. Als ik Regent was, zou ik mijne ambtenaren niet meer tot arrest of ontslag voordragen, ik zou daardoor immers slechts mijn eigen domheid en onmacht verraden. De ambtenaren, die dom zijn, zou ik doen onderrichten, tot zij bekwaam en geschikt zijn. Zij, die lui zijn, zou ik zoolang aanzetten en narijden, dat zij ijverig worden. Zij, die van het goede pad afwijken, zou ik helpen en leiden, tot zij weer op den goeden weg terecht komen. Ik zou trachten te voorkomen, dat zij slechte dingen doen. Een regent is, bij een smid te vergelijken. Als ik uit de handen van den Resident een arit of patjoel krijg, die stomp en bot is, dan is het natuurlijk de bedoeling, dat ik ze scherp en voor het gebruik geschikt make. Lukt dit niet met inspanning van al mijn krachten, dan geef ik ze den Resident terug. Een regent, die zich boos maakt en zijn ambtenaren maar wil laten ontslaan, is een domme regent. Als ik Regent was, zou ik domme en onbetrouwbare menschen niet in mijn omgeving willen hebben. Van knappe en betrouwbare menschen zou ik profijt trekken. Ik zou hen raadplegen in het belang van mijn afdeling. Wel is waar ben ik afkomstig van de afd. B. van de H.B.S., maar daarom ben ik nog geen Godheid, die alles weet. Ik kan nog veel

leeren. Ik kan 't soms nog afleggen bij een gewonen dessaman. Een regent, die zegt, dat hij alles weet en van alles op de hoogte is, liegt. Als ik Regent was, zou ik al mijn ambtenaren aansporen om zich verder te ontwikkelen. Ik zou vereenigingen oprichten of helpen oprichten, die ten doel hebben de ontwikkeling en den vooruitgang van den Inlander te bevorderen. De gezelschappen, waar gedronken en gedobbeld wordt, zou ik niet toelaten. Als ik Regent was, zou ik mijn vrouw minzaam laten omgaan met de vrouwen van mijne ondergeschikte ambtenaren. Ook op het tot stand komen van vereenigingen onder en voor vrouwen, zou ik aandringen, opdat er meer en meer scholen voor onze meisjes zullen komen. De vrouw is de sleutel, die de deur opent van het gebouw der beschaving. De Javaan zal in ontwikkeling toenemen, al naarmate hij daarin door zijn eigen volk geholpen wordt. En dit kan alleen gebeuren, als ook de vrouw voldoende onderwijs ontvangt. Mijn vrouw zou het zoover moeten brengen, dat de vrouwen van mijn ambtenaren veel van haar houden. Zij zou geen aanmerking mogen maken op kleingheden, op de kleederdracht bijv., allen zouden slossen mogen dragen, op stoelen mogen zitten. Vrouwen van de soldaten, concubines van Chineezers hebben immers ook slossen aan hare voeten; zouden dan de vrouwen van mijne ambtenaren dit niet mogen? Wat ik wél verbieden zal, is het dobbelen, niet alleen onder de ambtenaren en hunne vrouwen, maar ook onder den minderen man, kortom, ik zou steeds het welzijn van mijn volk in 't oog houden, met al mijn krachten er naar streven, dat de menschen in mijn regentschap gelukkig en tevreden zijn. Wat is het toch jammer, dat ik maar een gewoon particulier ben! Zoo eindigt schrijver.

Ontuchtbestrijding.

W. schrijft in de „Perniagan”, dat op 30 April j.l. een dokter-djawa te Bandung een lezing heeft gehouden in de sociëteit „Paroekoenan” over de ontucht en hare bestrijding. Zij werd bijgewoond door vele mantris goeroe en Inlandsche ambtenaren van andere takken van dienst. De algemeene instemming oogste hij niet in. Bij de Inlandsche ambtenaren pakte de voordracht niet. En geen wonder! Om afdoende het kwaad te bestrijden moeten buitengewoon krasse maatregelen genomen worden en zij zouden het voorbeeld hierin moeten geven. In de eerste plaats zou hun verboden moeten worden, meer dan ééne vrouw te nemen. De meeste Inlandsche ambtenaren hebben echter meer dan ééne vrouw en willen van dit voorrecht geen afstand doen. Ten tweede moet het aan jongens van 17 jaren streng verboden worden, om in gezelschap van vrouwen uit te gaan en pret te maken. Enz. enz.

Sarikat-Islam-uitbreiding.

Rechtspersoonlijkheid is verleend aan de S. I. te Demak, Probolinggo en Ambarawa; de Djamiyah Moewanatoel Ichwan te Pekalongan en de Djoemayatoen naar Walfatch te Semarang (Sinar Djawa).

WAT DE CHINEES VERTELT.

Tegen-actie.

Onder den titel van „Tegen-actie” is in de „Perniagan” een hoofdartikel verschenen met beschouwingen over de S. I. naar aanleiding van de laatste relletjes in Bekasi onder Meester Cornelis (Batavia). Tijdens deze beweging — zegt het blad — veroorzaakt door de S. I. en de D. I., werd telkens de naam „Kong Djie Hin” genoemd, zijnde de Chineesche benaming van een vereeniging, welke opgericht zou zijn, om tegen de handelingen van genoemde Inlandsche Vereenigingen te ageeren. Zij bestaat voor 't grootste gedeelte uit Chineezers. Toch werd zij niet door Chineezers opgericht, maar door Inlanders, bezadigde, ontwikkelde en weldenkende Inlanders, die niet tevreden met den loop van de S. I. en de D. I. zich vereenigd en aansluiting gezocht hebben bij de Chineezers, die in grooten getale op de particuliere landen gevestigd zijn, en het meeste belang hebben bij een geregelden toestand onder de Inlandsche bevolking. Geen wonder dus, dat deze Inlanders door de Sarikets vervolgd worden, die een waar schrikbewind onder de leden en in hunne omgeving hebben ingesteld. De „Kong Djie Hin” nu is een vereeniging, die niet uitsluitend uit Islamieten behoeft te bestaan, toenadering bevordert ook bij andere landaarden, om gezamenlijk elkanders belangen te behartigen, op vredelievende wijze groote en kleine geschillen terstond uit den weg te ruimen. De contributie is niet hoog; de administratie is in goede handen; het aantal leden is sterk toenemende; zelfs Hadjis zijn toegetreden. Meer en meer wordt ingezien, dat op vreedzame wijze in samenwerking met den Chinees meer in 't belang van den Inlander gedaan kan worden, dan door vereenigingen, die haat en tweedracht zaaien. De „Kong Djie Hin” krijgt nu ook meer gedaan, van daar, dat de D. I. (djamaitoel Islam) haar niet kan uitstaan en op alle mogelijke wijzen zwart en verdacht maakt, haar ondergang tracht te bewerken. 't Is wel jammer, dat de Inlandsche bevolking van Meester Cornelis nu in tweeën verdeeld is. Maar goed is het ook, dat deze nieuwe vereeniging is opgericht, als een rem tegen de revolutionaire neigingen en handelingen van de S. I. en D. I. Laatstgenoemde heeft ook al rechtspersoonlijkheid gekregen en nu loopt er een zekere Karta in Bekasi rond om leden te werven. Hij heeft daartoe kaartjes in zijn zak, waarop gedrukt staat: „Comité Sariket Islam” en

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

**Blikgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams**

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

TOKO BOGOR,

Suezkade 122b. Telefoon Haag 3472

**SPECIAL ADRES voor de beste
Indische Ingrediënten.**

**Heerlijke JAVA THEE, vol en geurig
80 ct. p. pond**

Een Gemeubileerde 2de Étage te huur,

voorzien van Electricch Licht, Telefoon en verdere Moderne Gemakken.

Hoogewal 13-14,

's-Gravenhage HOLLAND.

P. B. VAN MOORSEL & CO

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

**Goedkoopst adres voor het geheel
of ged. installeren van woningen.**

Gebroeders Domhoff

Hofkleermakers van Z. K. H. den Prins der Nederlanden.

's-Gravenhage Rotterdam
Parkstraat 8. Mosseltrap 5-6-7.

Heeren- en Dames-Kleermakerij.
Uitrustingen voor Oost- en West-Indië.
Uniformen voor Zee- en Landmacht.
Rij- en Automobielkleeding.
Galakleeding en Ambtsgewaden.

Amsterdam Nijmegen
Heerengracht 422. Graafsche weg 9.

C. HOYNG,

Spuistraat 20-22 Den Haag.

AMSTERDAM - UTRECHT.

Onze Geïllustreerde Catalogus is een
uitstekende handleiding om zich op
huishoudelijk gebied in te richten.

TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS
VORKEN, MESSEN, GASOLINELAMPEN.

Prijscourant gratis.

**Sigaren Ex- en Import Maatschappij
v/h L. LANGE.**

Leverancier van Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden, Lange Voorhout 86, 's-Gravenhage.
Hertog van Mecklenburg, enz.

**SPECIALE VERPAKKING VOOR DE TROPEN.
HOOGFIJNE LICHTRE BREMER SIGAREN
GEIMPORTEERDE HAVANA SIGAREN.**

die hij voor f 1.30 het stuk verkoopt. Men zegt, dat reeds meer dan 2000 van deze kaartjes door Karta verkocht zijn. De assistent-resident heeft er zich mee bemoeid en Karta doen opvatten. De S. I. is bezig om zich op een te hoog voetstuk te plaatsen, doordat anderen haar te hoog hebben aangeslagen. Iedereen coquetteert nu met haar. Zij wordt geprezen, doch men gaat met dezen lof te ver. In hare nieuwe statuten zegt zij o.a., dat zij onjuiste begrippen omtrent den Islam wil wegnemen en dat zij het leven naar de godsdienstige begrippen van deze leer wil trachten in te richten. Bij wie moeten deze onjuiste voorstellingen en verkeerde begrippen omtrent den godsdienst van Mahomed weggenomen worden? Bij de Mohamedanen of bij de niet Mohamedanen? Bij de Javanen of andersdenkenden? Bij de Europeanen en Chineezers? Zeker, door den godsdienst in hun program op te nemen heeft zij de aansluiting bevordert, maar staat zij ook vierkant tegenover andere naties en hare organen en uitingen. Laat zij beginnen met den godsdienst van den Javanen van onzuiverheden te reinigen. De meeste Javanen weten zoo goed als niets van hunnen godsdienst. Er zijn velen, vooral in Bantam en de Preanger, die niet bijster ingenomen zijn met de godsdienstige richting van de S. I. In deze streken wonen de meeste hadjis en vandaar gaan de meeste Inlanders naar Mekka. Zij vermeenen het beter te weten, dan de anderen, die hen tot een beter begrip van den godsdienst willen trachten te brengen. Godsdienst zeggen zij, die het goed meenen, is geen onderwerp, dat in een politieke of economische vereeniging moet worden opgenomen. In zijn godsdienst vindt de Mohamedaan zijn levensleer, zijne verplichtingen tegenover God en de menschen, de kennis, de beoefening van zijne plichten enz. De S. I. is, zeide laatst een hadji, aan een mooi kleed gelijk, dat over het lichaam van een varken is geworpen. Ten bewijze, dat men in Bantam niet van de S. I. gediend is als godsdienstige vereeniging, moge strekken, dat de bevolking van Zuid Bantam een hok van bamboe heeft klaar gemaakt voor een S-Imer, die van Buitenzorg was gekomen, om voor de S. I. propaganda te maken. Deze heeft gemaakt, dat hij weg kwam, vóórdat hij er in werd opgesloten. De leer van bevordering van broederschap, eensgezindheid en hulpbetoon onder de leden, heeft ook al aanleiding gegeven tot verkeerde gevolgtrekkingen. De Javaan houdt nu eenmaal niet van werken, nog veel minder om samen met anderen voor anderen, d.w.z. in het algemeen belang te werken. Hulpverschaffing aan noodlijdenden laten zij liever aan anderen over. Maar wél willen zij geholpen worden. Gebeurt er hier of daar een ongeluk, valt er iemand in 't water, zij zullen opkomen om te nonton (kijken), maar uit zich zelve een hand uitsteken om te helpen, dat doen zij niet. Laatst was dit nog te zien bij het spoorwegongeluk van Antjol. In de „Warna Warta" is dit reeds uitvoerig gemeld. Die hulp en hulpverschaffing en belooning worden nu door de S. Imers opgevat in dezen zin, dat zij elkander in elk geval, onder welke omstandigheden ook, steeds moeten helpen in de eerste plaats tegenover niet-leden. Van daar dat allerlei slag van volk, rijp en groen, goed en slecht lid is geworden van de S. I. De Javaan let verder slechts op het geldelijk voordeel, dat hij van een zaak kan trekken. Het is de schuld van het Centraal Comité, dat niet genoeg op het zedelijk doel der Vereeniging den nadruk gelegd heeft. Vandaar de ongeregelde en nu ook de verdeeldheid in eigen boezem. Alzoovogenaemd blad.

Van Vreemde Koloniën.

Dreadnoughts ?

Terwijl in ons land het vraagstuk van dreadnoughts voor onze marine en speciaal voor de verdediging onzer O.-I. bezittingen in de kiem en op punt van ontkiemen is, doet een afkeurend, ja vernietigend, oordeel over deze

stem, die zich in dezen geest uit. Ruim een jaar geleden verschenen beschouwingen, welke als voorloopers der reactie beschouwd kunnen worden. En nu admiraal sir Percy Scott het gewaagd heeft zijn deskundige kritiek openbaar te maken, heeft hij al aanstonds een medestander gevonden in zijn collega Cypriaan Bridge, die den bouw van reusachtige kruisers en slagschepen ook een groote fout noemt.

Zonder ons een oordeel te willen aanmatigen, achten wij het voor Nederland toch een geluk, dat deze meeningstrijd tusschen vakmannen is losgebroken vóórdat ons land tot een beslissing gekomen is. Het vraagstuk der verdediging van N.-I. heeft tot nu toe vooral geleden aan gemis van een goeden grondslag, het zou zeker zeer te betreuren zijn geweest, als een ernstige poging om ons over dit euvel heen te helpen, geleid zou hebben tot een besluit om tientallen van millioenen uit te geven voor groote slagschepen, wanneer dat vernietigend oordeel dan gekomen ware nadat b.v. een of meer zeevloten gereed waren geweest. De lust en moed om verder iets te doen voor de defensie der koloniën zouden dan stellig weer tot ver beneden A. P. gedaald zijn. Nu kunnen wij afwachten wat voor de naast volgende periode als het oordeel der deskundigen zal worden aangewezen en Nederland zal, als dit de dreadnoughts mocht veroordeelen, zich gelukkig kunnen achten het tijdperk, dat aan andere rijken honderden van millioenen gekost heeft, te hebben overgeslagen. Meer geluk dan wijsheid! Het zij zoo, maar 't zal daarom dan e.q. ook een gelukwensch waard zijn.

Volgens admiraal Scott is geen dreadnought of superdreadnought in staat zich te beschermen tegen een onderzee torpille, of een ontploffingsmiddel, geworpen uit bestuurbaren ballon of vliegmachine. De zeeoorlog zal in de toekomst onder water en in de lucht gevoerd worden. De groote schepen zullen nergens veilig zijn. Alle havens, vluchttoorden, zelfs de best beschermde, zijn te bereiken door een eskader van onderzeeërs, onder bevel van jonge, energieke, stoutmoedige officieren, bereid om 't leven voor hun land ten offer te brengen. Evenzo zullen de bestuurbare ballons en de vliegmachines, verbeterd als zij doorlopend worden, de groote schepen overal kunnen opsporen.

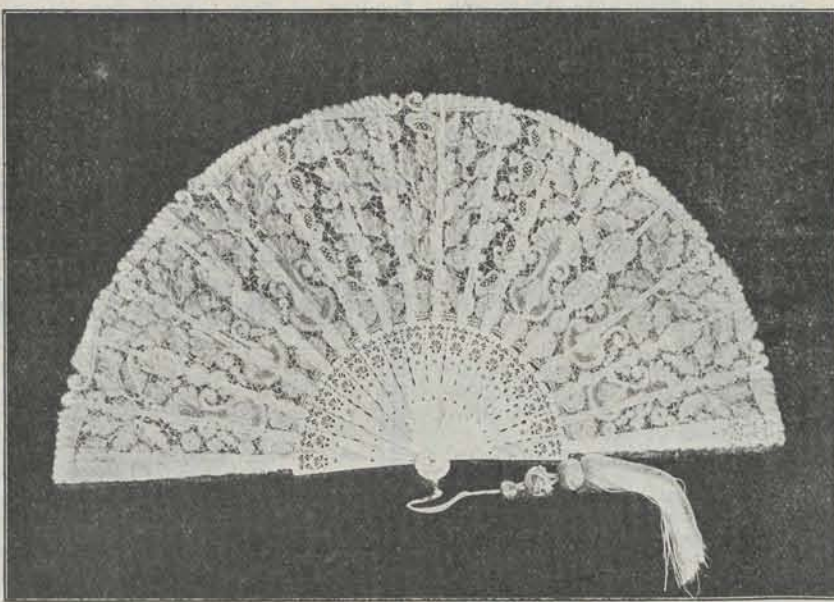
De Engelsche handelsvloot is hierdoor bedreigd, overal waar hij door een schip vertegenwoordigd zal zijn. Verplichte stilstand of vernietiging van deze handelsvloot zal een ramp voor Groot Britannië zijn, dat van de ingevoerde artikelen leeft. In 2 à 3 weken kan 't vereenigde koninkrijk uitgehongerd wezen, voor zoover niet een gordel van onderzeeërs en aeroplanes de nadering van soortgelijke oorlogsmiddelen beletten zal.

Sir Scott komt tot de gevolgtrekking, dat de aanbouw van de weerlooze zee monsters dadelijk gestaakt behoort te worden, om met alle kracht over te gaan tot de aanschaffing van onderzeeërs, vliegmachines en bestuurbare ballons.

De admiraal staat hoog aangeschreven bij het publiek en bij de marine. Zijn denkbeelden vinden, 't spreekt van zelf, bewonderaars en bestrijders. De laatste betreuren het naar den voorgrond brengen der „kleine marine." De proefnemingen zouden zeer gewaagd zijn, het stelsel is bovendien gericht op een verdediging van het moederland en niet op de groote rol, die Groot Britannië zich over geheel de wereld tot taak heeft te stellen. Voor hen, die mochten meenen, dat met de verandering in afmeting van de reuzenschepen tot de dwergschepen en luchtschepen ook de budgetafmetingen zullen verminderen, wordt gewaarschuwd dat hierop volstrekt niet gespeculeerd mag worden. Admiraal Scott spiegelt in dit opzicht niets voor, hij is er uitsluitend op bedacht zijn land op afdoende wijze te beschermen tegen de gevaren, welke in de naaste toekomst kunnen dreigen.

Zullen wij naar den vreemde trekken ?

De Staatscourant heeft in de laatste week weer eenige

WAAIER DOOR DE KANTWERKSCHOOL TE SLUIS VERVAARDIGD.
Cadeau, aangeboden aan de Koningin van Denemarken.

zeevestingen, van een Britsch admiraal in een „Times"-artikel, op zijn beurt een poging dit oorlogsmateriaal tot het verleden te doen behooren. Dit is geenszins de eerste

waarschuwingen doen hooren, ter welker verspreiding wij gaarne het onze bijdragen.

Zowel personen, die naar Chili wenschen te emigree-

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON

GROENMARKT 27

TELEPHOON No. 2512

□ □ DRUGERIJEN :: :: CHEMICALIËN □ □
□ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □
□ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

Grand Hotel Café-Restaurant „VICTORIA".

Spuistraat 16 DEN HAAG Telefoon 3768.

Gunstig gelegen in het midden der stad.
Lift — Electricch Licht — Centrale Verwarming.
80 Kamers en Salons.

PLATS DU JOUR 50 CT — DINERS VAN f 1.50 EN HOOGER.

Meest bezochte Café en Restaurant van Den Haag.

J. DEN HARTOG.

gedurende 15 jaar Gérant van Rest. RICHE

MAISON-DROUOT

WESSER & Co.

Lange Houtstraat 7, hoek Kasuariestr., Den Haag.

Wegens opheffing der zaak

ALGEHEELE UITVERKOOP

der aanwezige goederen tegen zeer verminderde prijzen.

Salon-, Eetkamer-, Heerenkamer Ameublementen, Gordijnstoffen, Karpetten, Oud-Hollandsche Kasten, Vitruines enz., enz., alle in degelijke afwerking en hoedanigheid.

Belangrijke Antiquiteiten voorraad.

D. VAN HEIJNINGEN & ZOON,

KLEEDERMAKERS.

HOOGHE WAL 13-14. 'S-GRAVENHAGE.

2de huis van af de Kon. Stallen. Telefoon 590.

Steeds de nieuwste Engelsche en Schotsche Stoffen voor Dames en Heerenkleeding naar maat.

Coupe en bewerking 1ste klasse.

Tandborstels, Badmutsen, Sponsen Bandages en Gordels.

WED. G. STREITWOLF,

Telefoon 2413.

105, Noordeinde 105.

Bloemenmagazijn „Corona",

DEN HAAG - Valkenboschlaan 78.

BOUQUETTEN, KRANZEN, BLOEMENMANDEN, worden in den kortst mogelijken tijd geleverd tegen billijke prijzen.

Bloembollen en zaden.

TELEPHOON 6478.

Aanbevelend, UEd. Dn. P HONIGH

Deze zaak heeft GEEN Filialen.

Koninklijke
Brood- en Beschuitfabriek

LENSVELT NICOLA

VEENESTRAAT 23 - DEN HAAG.

Lunchroom.

Specialiteit HAAGSCHE BESCHUIT.

Roggebrood in blik voor Export.

ren, als zij, die voornemens mochten zijn, om, afgaande op aanbiedingen van de Danaher-Holton Cy. te Minneapolis, naar de Vereenigde Staten van N. A. te gaan, wordt aangeraden, alvorens daartoe te besluiten, inlichtingen in

De morgenpost of misschien de morgenorders?

te winnen bij het departement van buitenlandsche zaken. Niettegenstaande herhaalde waarschuwing zijn toch weer gezinnen naar Brazilië geëmigreerd, die aldaar in kommer-vollen toestand geraakten. De aandacht wordt er daarom dringend op gevestigd dat personen, die daarheen gaan en niet erin slagen in hun onderhoud te voorzien, in geen geval meer kunnen rekenen op geldelijken bijstand of op terugzending naar Nederland voor rekening van het rijk. Onze consul-generaal te Pretoria waarschuwt tegen land-verhuizing van arbeiders naar Z.-Afrika, indien niet vooraf zekerheid bestaat, dat de belanghebbenden bij aankomst werk zullen krijgen.

Voor Canada komt de goede raad uit Londen, van de daar gevestigde afdeling van het Canad. departement van binnenl. zaken. Op het oogenblik zijn er in Canada genoeg handwerklieden en dergelijke arbeiders voor alle werken, die in den loop van 1914 uitgevoerd worden. De Can. regeering geeft degenen, die tot bedoelde klassen behooren en plan mochten hebben te emigreren, in overweging tot later te wachten.

Daarentegen is de vraag naar landarbeiders en vrouwelijk dienstpersoneel grooter dan ooit. Degenen, die als zoodanig naar Canada gaan, kunnen volkomen verzekerd zijn dadelijk na aankomst werk te vinden. Ook bestaan er in alle provinciën uitstekende vooruitzichten voor landbouwers met kapitaal.

Afrikaansche arbeiders in Frankrijk.

Wel eigenaardig, die trek heen en weer, overal. Zoo werden in 1910 in eenige oliëfabrieken te Marseille en enkele mijnen te Courrières Afrik. kabylen als arbeiders aangenomen. Zij voldeden goed en 't aantal nam speedig toe. Volgens een officieel ingesteld onderzoek waren in 1912 reeds 4 à 5 duizend kabylen in Fr. zij bepaalden zich ook niet tot het Zuiden. Er waren toen 403 die in de mijnen van 't Pas de Calais werkten, waar hun aantal nu reeds 1735 is.

Een nieuwe Grieksch-Turksche oorlog?

Het spant weer. Griekenland heeft de Porte een scherpe nota gezonden. De Gr. minister-president Wenizelos heeft in de Kamer een rede gehouden, die in scherpte die nota niets temperde. Reeds wordt verzekerd, dat de groote mogendheden te Constantinopel en te Athene hare bemiddeling hebben aangeboden, vrezende dat 't anders mis zal loopen.

Eerst zijn Mahomedanen uit Macedonië naar Turksch gebied getrokken, klagende over Gr. vervolging. Daarop is in Thracië en Klein-Azië de kwelling, de bedreiging, de uitdrijving van Gr. gevolgd, die nu reeds meer dan 100000 vluchtelingen ten laste van Gr. brengt, terwijl nog tienduizenden op weg daarheen zijn. Hierin ligt de uitgesproken reden der oorlogszuchtige stemming. Maar T. is eigenlijk meer verbolgen over de wijze waarop Gr. op de eilanden optreedt. Het heeft Chios en Mytilene versterkt, het spreekt duidelijk uit deze punten nu officieel in bezit te willen nemen, het voert van daar hellenistische propaganda in Klein-Azië. Het doet dit, naar eigen beweren, eenvoudig tot steun van rechtmatige aanspraken, maar T. wordt hierdoor zoo geprikkeld, dat het zeker de oplossing door een oorlog zou willen beslechten als het eenige kans op succes voorzag. Nu dit echter het geval niet is, daar noch het leger, noch de vloot voldoende op hun verhaal zijn gekomen, zal de Porte het niet tot een proces der wapenen laten komen. Reeds zijn ambtenaren naar de plaatsen, waar dreigende toestanden gesignaleerd zijn, gezonden; de minister van binnenl. zaken Talaat Bey bezocht zelf de Dardanellen en Klein-Azië om aan de vervolgingen een einde te maken. Het zal voor ditmaal wel op vredelievende wijze tot een oplossing komen, maar de grieven worden in 't onthoudboekje aangeteekend en blijven als adders in 't gras schuilen.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

Koloniaal Tijdschrift.

De Juni-aflevering van het Koloniaal Tijdschrift opent met een waardeerend woord over den heer Bakhuizen van den Brink, bij diens aftreden als voorzitter der Vereeniging van ambtenaren bij het Binnenl. Bestuur in N.-I.

De heer M. B. van der Jagt publiceert het le gedeelte zijner voor de Ned.-Indische Bestuursacademie gehouden voordracht over de Bestuurs-decentralisatie. Schrijver behandelt in dit gedeelte de voorgeschiedenis der decentralisatie en geeft een overzicht van de inrichting en werking van het lokale zelfbestuur in andere koloniën.

De heer W. J. Oudendijk houdt onder het opschrift „Ongelijkheid“ een pleidooi voor den Inlander. De groote wijzigingen in economische en geestelijke verhoudingen, die in den laatsten tijd plaats vinden, noodzaken tot herziening van ons régime in Ned.-Indië. Thans is de tijd geschikt, de Indische beweging is nog in haar aanvang.

Schr. roept uit: „Dat wij onze deuren openen, en met sympathie de stem aanhooren, die vraagt om maatschappelijke opbeuring, om de vorming van één maatschappij, bestuurd door één Bestuur, berecht door één Rechtsmacht, een maatschappij met één soort belastingdruk, met dezelfde vrijheid van beweging voor allen en dezelfde restricties, met hetzelfde recht op onderwijs voor allen; een maatschappij waarin niet aan de eene zijde staat de „Europeaan“ in al zijne huidskleurschakeeringen en de Japanners, met aan de andere zijde de Inlanders en de Chineezers, op wie kan worden neergekeken. Zoo'n maatschappij moet in Indië komen“.

De bestuursorganisatie, voor zoover zij betrekking heeft op Java en Madoera, wordt vervolgens behandeld door den heer C. E. Barre.

De rubriek verscheidenheden van H. D. bevat: Medici en Binnenlandsch Bestuur. — Wegenaanleg op Flores. — Savoe te Koepang! — Die van Tertius: Defensie-duisterteden. — De binnkant van het geval Ritsema van Eck-Lovink. — Het persbureau redivivus. — A' l'instar van Japan.

Overigens de gewone rubrieken: Persoverzicht, door A. H. J. G. Walbeem en Ch. P. J. Blok. — Vreemde koloniën, door A. M. en H. D. — Aanteekeningen betreffende de begrooting van Ned.-Indië.

Eigen Haard.

Het No. van 13 Juni bevat een artikel van den heer C. F. Gronemeijer over het Nederlandsch Bijbelgenootschap, dat eerlang zijn 100-jarig bestaan viert. De schr. brengt daarbij in herinnering, dat het Genootschap verschillende taalgeleerden heeft gevormd en uitgezonden, die de baanbrekers zijn geworden voor de taalstudie in onze Oost. Het artikel bevat verschillende portretten, waaronder van Dr. B. F. Matthes (bewerker van de Makassaarsche en Boegineesche bijbelvertaling), H. C. Klinkert (bewerker van de Meleische bijbelvertaling), S. Coolsma (bewerker van de Soendaneesche bijbelvertaling), mej. C. Steller, die eenige bijbelboeken in het Sangireesch vertaalde en van Dr. J. P. Esser, die een aanvang maakte met de Madoereesche bijbelvertaling.

Tijdschrift voor het Binnenl. Bestuur.

Inhoud van de April-aflevering: De invoering van ons strafwetboek ter Sumatra's Westkust, naar aanteekeningen in een Maleisch handschrift medegedeeld door Dr. Ph. S. van Ronkel. — De buitenbezittingen en het boschwezen, door J. S. van Braam. — Pasarinrichting en pasarbeid, met bouwplan en bijlage, door C. Lulofs. — Angola, door C. L. — Een merkwaardige klapperziekte, door C. L. — Petroleum in Nieuw-Guinea, door C. L. — Boekbeoordeeling (Het ontwerp-strafwetboek voor Nederl.-Indië, door Mr. J. C. Kielstra. Enz.). — Vragenbord: Welk standpunt heeft een ambtenaar in te nemen, wanneer hij b.v. voor den aanleg van openbare werken de onteigening van gewijde plaatsen noodzakelijk acht? door W. Frijling.

Tropisch Nederland.

Het Nr. van Mei opent met een artikel van J. H. Boeke over „Coöperatie“ op de Duizend-eilanden. Van deze eilandengroep, gelegen ten Noorden van Batavia, zijn er slechts 3 bewoond, n.l. Poeloe Panggang, Poeloe Kelapa en Poeloe Eidoeng. De voornaamste bedrijven, die op de Duizend-eilanden worden uitgeoefend zijn visscherij, vischzouterij, klapperhandel en coprabereiding en kalkbrandery. Chineesche en Arabische makelaars en geldschietters hadden vroeger het leeuwenaandeel van de uit deze bedrijven gemaakte winsten, thans behoort dit door het initiatief van de Bata-viasche Afdelingsbank tot het verledene.

Onder het opschrift: Studie in Nederland van onbemiddelde Indiërs, wordt melding gemaakt van de hier te lande opgerichte vereeniging „Nederlandsch-Indische Onderwijs- en Studiekas“, welke zich ten doel stelt: de studie te bevorderen en te vergemakkelijken van jongelieden, zonder onderscheid van landaard of kunne.

De heer R(oessingh van) (Herson) bespreekt de bekende artikelen van Jhr. W. H. W. de Koek over Multatuli.

Verder wordt dit Nr. gevuld met uitvoerige overzichten van inlandsche persstemmen op de Buitenbezittingen en op Java.

Geneesmiddelen in Ned.-Oost-Indië.

De aandacht zij gevestigd op het volgende werk: Koloniaal Instituut Amsterdam. Beknopt overzicht der meest gebruikte geneesmiddelen in Nederlandsch Oost-Indië, door J. van Dongen, militair apotheker te kl. N.-I. L. Overgedrukt uit het Pharmac. Weekblad. Druk van Opwijkstra te Dieren.

Aan het Voorwoord van den schrijver ontleenen we het volgende: „De Inlandsche geneeskunst is „volksgeneeskunst“ in den waren zin des woords. Dus kwakzalverij?... Neen, die behoort zij ten minste niet te zijn; zij is de geneeskunde van eene bevolking van primitieven cultuur, doch te goeder trouw en ontsproten uit hetzelfde ethisch beginsel als de officieele geneeskunde, n.l. om zieken te helpen... Wanneer zelfs van de volksgeneeskunst in Nederland kan gezegd worden, dat het na onderzoek blijkt dat naast de officieele therapie een andere bestaat, welke met totaal verschillende geneesmiddelen werkt, die minstens evenveel blijvende of tijdelijke aanhangers telt als de schoolgeneeskunde“, dan mag dit zeker nog met veel meer recht van de bevolking in onze Indische koloniën gezegd worden, waar hier de voorziening in bevoegde geneeskundige hulp, vooral in de binnenlanden, nog veel te wenschen overlaat. En dan zal het dus stellig niet van belang ontbloot zijn kennis te nemen van de geneesmiddelen, waarvan de populaire geneeskunde zich bedient.“

Wij gelooven dat Europeanen, die diep in de binnenlan-

THE KING VEILIGHEIDSVULPENHOUDER met gouden pen en schroefdop. In elke richting te dragen zonder lekken. MET VULLER EN CLIPS f 4.— J. MEEUSSEN & ZOON - Den Haag - Korte Poten 32

Kledingmagazijnen P. VAN DEN BRUL
AMSTERDAM Nieuwendijk 184.
DEN HAAG Veenestraat 15.
HOORN Grootte Noord 9.
LEEWARDEN Nieuwe Stad 94.
ONZE GEMAAKTE HEEREN-, JONGEHEEREN- en KINDERKLEEDING is BEKEND SOLIDE en munt uit door Eleganten Pasvorm en KEURIGE AFWERKING Kleedermakerij van den eersten rang

1^e Klas Familiepension „KERCHER“
Villa „MATHILDE“
Oude Schev. weg 112-114.
TEL. INTERC. SCHEV. 1256. DEN HAAG.

WISBRUN & LIFFMANN.
Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.
DAMES MODEARTIKELN. ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN. ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ. BALARTIKELN.

VOOR INDIË. De aangenaamste, mooiste en nuttigste bezigheid is zeker het **Fluweelpletten** en Schilderen. Onderricht bij **Firma TENZER, Noordeinde 139a, Den Haag**
Magazijn en Fabriek van Schildersartikelen, voorwerpen om te Branden, Snijden, enz. RIJK GEILLUSTR. PRIJSCOURANT VAN HOUTVAREN tegen inzending van 50 cent franco Indië.

LUXE BROODFABRIEK PAUL C. KAISER
HOFLEVERANCIER
Hebt Gij onze BESCHUIT al geproefd? Ook de Zoute BOLLETJES, STENGELS KRAKELINGEN, enz.?

DRUKKERIJ TEN HAGEN
Door vakkundige behandeling prima drukwerk

den wonen en veelal verstoken zijn van geneeskundige hulp, van het boek veel nut kunnen hebben, gelijk zulks het 'govy' is met het bekende — echter in meer populair vorm gegoten — geschrift van Mevr. Kloppenburg—Versteegh: Indische planten en haar geneeskunde.

Het Recht in Ned.-Indië.

De Nos. 5 en 6 van deel 102 van „Het Recht in Nederlandsch-Indië“ bevatten, behalve hetgeen onder het hoofd Jurisprudentie wordt medegedeeld, een tweetal verhandelingen, n.l.: De civiele procedure voor de Raden van Justitie, door Mr. H. J. Boelen, en: Kan over de waarde van een landbouwconcessie gelegen in het landschap Deli (O. K. Sumatra) recht van overgang conform de successiewet gegeven worden? door notaris Graafland.

Veeartsenijkundige Bladen voor Ned.-Indië.

Afl. 2 van deel 36 (1914) van dit tijdschrift bevat onder meer: Keuze van fokdieren, door Dr. B. Vrijburg, met Bijlage: Welke fokrichting is ter verbetering van den runderstapel op Java en Madoera aan te bevelen? — De zoogenaamde „pest“ der gedroogde runderhuiden, door J. A. Gunst. — Gras, grasvoorziening, hooi en hooibereiding, door W. Groeneveld. — Eenige cijfers uit de kliniek van de garnizoensziekenstellen te Batavia over het jaar 1913, door W. van der Burg. — Javaansche voedergrassen, door C. A. Backer (vervolg).

Weekblad voor Indië.

Met betrekking op Indië bevat No. 4 van het Weekblad: Een protest, door J. R. Burghard, met naschrift van M. van Geuns. (Dit artikel handelt over wederinvoering van lijfstraffen op Inlanders). — Oost-Indische aantekeningen (vervolg), door Gabriël. — De Robinsonzaak, door L. G. E. (Zooals men weet werd Dr. Robinson in het midden van het vorige jaar door de Amerikaansche regeering belast met de opdracht, op het eiland Ambon een uitgebreide studie te maken van de flora, in verband met de uitkomsten van Rumphius' onderzoekingen. 5 December d.a.v. werd hij door eenige Boetonnezen lafhartig vermoord). — Een benefice-voorstelling van „Sine-Nomine“ te Semarang (met afb.). — De honingbij: Het kaboutermannetje in de koffietuinen, door Bijenvriend.

De tweede gezagsmagneet.

Onder dezen titel publiceert dit weekblad van 17 Mei j.l. den volgenden brief:

Tijdschrift den 2. Maai 1914
Pengurus Sopo Seda Triana Repotari
van Kabangan dari s. orang hid. sarikat
Islam, Klapanunggal,
Kada Ho Abalam Kenis Lira, djum. p. k. b. b.
ada ka djadian ribet, ada njung berbea.
kasasap, pada hid. sarikat islam.
Kopi Tekarang orang njung berbea, pinasa
de, harap dari djangan Sampo nihil,
djaka belitit djadas Pisos bangkl.
pada itoe orang in Begitoe berang
granti di Bantoe pada dil. 2.
djangan sampo katanan pada
van Sambear Sarikat,
Sasoesingas Sapeh Katangan, harap
de posi kabang.
Kaem tis das Sallan
Sijip.

De heer M. v. Geuns schrijft daarbij o.m.: „Een minzaam en teekenend briefje, dat met enkele woorden demonstreert hoe de toestanden op Java bezig zijn te worden. De voormannen van de S. I., het cajoleeren der regeering en haar ambtenaren ziende, zijn zich natuurlijk gaan inbeelden dat zij wat in de melk te brokken hebben. Naast de gevestigde organen van het gezag zijn zodoende parasitaire organen ontstaan: naast de wettige zagsmagneten zijn onwettige „verrezen“. Men hoore den man, die bovenstaand briefje geschreven heeft, zich wenden tot den tjamat of desahoofd van Rawahsoedas nabij Buitenzorg. Hij vertelt, dat een lid van de S. I. lastig gevallen is, op een Donderdagavond; verzoekt den tjamat den schuldige te vatten doch — zoo voegt hij er aan toe — als de politie hiertoe niet in staat is, zullen de S. I.-mensen haar wel een handje helpen; maar dit v.p. niet aan het hoofd van de S. I. vertellen! De zaak was, dat een zekere Sameau — niet-lid der S. I. — een vrouw waarvan hij gescheiden was, in gezelschap van een ander had aangetroffen en toen die vrouw een weinig had toegetakeld. De S. I. is dus een staat in den staat geworden. De schrijver van bovenstaanden brief, als een kind der tropen beïnvloed van symbolen, heeft zich niet ontzien een stempel te laten maken met de Turksche halve maan en ster — hiermee te kennen gevend, dat hij den padisjan te Konstantinopel als den hoogsten gezagsdrager erkent, ver boven den Gouverneur-Generaal —, en dien stempel onder het briefje te doen afdrucken.“

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging: VERGADERING van het Hoofdbestuur van de Vereeniging „Oost en West“, op Zaterdag 11 Juli 1914, ten 11/2 ure n.m., in zaal no. 5 van het Zuid-Hollandsch Koffiehuis te 's-Gravenhage.

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING van de Vereeniging „Oost en West“, op Zaterdag 11 Juli 1914, ten 2 1/2 ure n.m., in zaal no. 5 van het Zuid-Hollandsch Koffiehuis te 's-Gravenhage.

De agenda's worden aan Hoofdbestuurleden en Afdelingsbesturen toegezonden. De wd. Secretaris, E. F. GROOSS. N.B. Door omstandigheden moesten de vergaderingen worden verschoven van 4 op 11 Juli.

Ingezonden.

Men bericht ons, dat door 109 (vóór 1 Januari 1914) gepensioneerde kapiteins van het Indische Leger aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal en Zijne Excellentie den Minister van Koloniën een tweede verzoek om pensioenverhoging is aangeboden. Belanghebbenden, die met het verzoek accoord gaan, wordt beleefd en dringend in overweging gegeven voor den 30 Juni a.s. hun kaartje te zenden aan den Heer W. F. H. Schoenmaker, gep. kapitein O.-I. L., Columbusstraat 164, te 's-Gravenhage. Zegt het voort! X.

Officieele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 15 Mei 1914, No. 39. Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: 1 jaar verlof aan den adjunct-chef Mr. J. F. de Ruyter de Wildt, 1e jaar aan den controleur M. Dersjant, 10 m. aan den ass.-resident L. R. Wentholt, 8 m. aan Jhr. Mr. K. L. O. van der Goes, 11 m. aan den leeraar P. J. Jansen, 11 m. aan den inspecteur J. C. J. van Bommel, 1 jaar aan den ass.-resident H. van Santwijk. Ontslagen: op verzoek eervol de klerk mej. S. H. van der Zee, de civiel gezaghebber G. R. Brouwers. Benoemd: tot hoofdcommies J. A. van der Zijl, tot plaatsverv. Directeur der Javasche Bank P. Landberg, tot hulprediker te Saparoea A. van der Linden. Gesteld: ter beschikking van den president van den R. v. J. te Semarang Mr. J. Milius, te Batavia Mr. W. H. van Helsingden. Benoemd: tot wedana van Singaparna Raden Soeriawinangoen, van Tjikalongkoelon Raden Kartadiredja, tot inspecteur bij het kadaster te Batavia L. P. L. van der Tas, tot landmeter 2e kl. te Kediri A. J. Vincent, te Batavia H. W. Julsing, tot controleur in de res. Preanger-Regentschappen F. W. M. de Rijk van der Gracht, tot onderwijzer te Medan H. J. Slegtenhorst. Overgeplaatst: naar Djember de onderwijzer J. N. Jonkers.

Militair Departement.

Bevorderd: tot 1e luit. de 2e luit. Jhr. O. van der Wyck, H. W. Verharen, B. C. Völker en H. Vink. Benoemd: tot militairen commandant der Zuider- en Ooster-afdeeling van Borneo de majoor A. C. C. Musch, tot 3e commies L. C. Godfried. Verleend: 8 m. verlof aan den gezaghebber bij de Gouv. marine W. Wink, 11 m. aan den 1e machinist A. Nanning.

Uit de Javasche Courant van 19 Mei 1914, No. 40.

Civiel Departement.

Verleend: 9 m. verlof aan den opzichter E. Ch. van der Valk, 10 m., aan den ass.-resident Th. J. W. S. Neijs, 1 jaar aan den administrateur R. J. A. Stolk, 1 jaar aan den commies J. W. A. Provoost, 1 jaar aan den ingenieur J. van der Kloes, 8 m. aan den onderwijzer J. den Hollander, en G. A. Willems, 9 m. aan den id. J. van Iterson, 9 m. aan Mr. J. C. L. Cambier, 9 m. aan den leeraar Dr. F. P. H. Prick van Wely, 11 m. aan den onderwijzer H. F. Boeghorn, 1 jaar aan Mr. J. Deenik, 1 jaar aan den commies Ch. Lebbe, 1 jaar aan den ambtenaar H. G. Keijner, 8 m. aan den opzichter D. O. L. Cornelius, 1 jaar aan Mr. F. J. H. Cowan. Ontslagen: op verzoek eervol de ass.-resident G. C. D. Neumann, de commies A. V. A. Hulsthooff, de opzichter H. Buijs, de onderwijzeres mej. E. Haga, de opzichter F. Th. A. van Heeteren. Benoemd: tot commies te Bengkalis L. Botelho, tot secretaris der residentie Menado J. de Haan, tot assistent bij het profstation voor rijst F. W. Weber, tot commies M. Massing. Aangewezen: voor de studie aan de Ned. Indische Bestuurs-academie A. Ph. van Aken, H. Beeuwkes, G. F. E. Gonggryp, J. H. Johan, H. Kool, R. J. Koppenol, J. W. Meyer Ranneft, A. Mühlentfeld, J. G. Kruseman, W. E. Rappard, P. Scheffer, J. J. Viehoff. Ontslagen: op verzoek eervol de regent van Bodjonegoro Raden Adiprati Ario Rekso Koesoemo. Benoemd: tot onderwijzeres te Soerabaja mej. E. A. C. Hanjoel, te Padang mej. P. M. Berkeloijn, tot onderwijzer te Buitenzorg J. H. H. Smeets.

Militair Departement.

Verleend: 11 m. verlof aan den kapitein Jhr. J. J. Boreel, 9 m. aan den off. van gezondh. H. D. F. Claus, 1 jaar aan den onder-luit. P. Takken, 1 jaar aan den kapitein Th. D. Struick. Ontslagen: op verzoek eervol de kapitein C. W. Neijs. Bevorderd: tot luitenant-kolonel D. Merens en H. van Tongeren, tot majoor E. P. van Staden ten Brink. Benoemd tot onder-luitenant J. J. de Haas en W. Zweverink. Ingetrokken: de plaatsing bij het 12e bat. van den majoor A. J. Gooszen. Geplaatst: bij het 12e bat. de 2e luit. K. W. V. Leeksmas, te Atjeh de kapitein F. P. A. van Gheel Gildemeester en de 1e luit. L. A. Snell. Overgeplaatst: bij de 3e mitrailleur-compagnie de kapitein A. Gleysteen, bij het 7e bat. de luit. D. J. Gorter, bij het 15e bat. de onder-luit. W. Zweverink. Geplaatst: te Magelang de 1e luit. H. J. C. Wolff, bij het 7e bat. de 2e luitenant H. Muusze. Overgeplaatst: naar Magelang de 2e luit. H. P. F. H. Seerden, naar Buitenzorg de id. H. A. J. Willemsse.

Teleph. Intercomm. 5492. **Vleeschhouwerij Valkenboschplein 3. GERARD BLONK.** Moderne Exploitatie. Levering uitsluitend prima kwaliteit.

MAGAZIJN VAN: **Heeren Hoeden** **EDUARD PELGER** PRINSESTRAAT 35 :: 'S-GRAVENHAGE TELEPHOON 3902

Telef. H 7857 **J. B. HEIJDEMAN,** 7857 CONFISEUR. Valeriusstraat 3. PATISSIER. Speciaal adres voor INDISCHE SPEKKOEK.

DORDTSCHER BANK 'S-GRAVENHAGE - KNEUTERDIJK 12-14 behandelt alle Bankzaken.

C. J. DE GILDE, PHOTOGRAAF. ZOUTMANSTRAAT 47. DEN HAAG. Specialiteit voor het maken van Binnen- en Buitenopnamen. Bekroond op de 4de Tentoonstelling te Ivry-sur-Seine met de Gouden Medaille, 28 Maart 1914.

H. HESSELS & ZONEN, Vos in Tuinstraat 4, Teleph. 2741. CONFECTIE-SCHOEISEL SPECIAAL VOOR Indische Voetentypen. Valeriusstraat 44, Teleph. 3730. Afdeling schoeisel op maat volgens wetenschappelijk systeem. Meer dan 100 doktoren recommandeeren ons schoeisel en onze voetredsmiddelen.

HUPFELD'S FILIAAL Directie: **DUWAER & NAESSENS** PIANO-, PHONO- en MUZIEKHANDEL is gevestigd: 's-GRAVENHAGE Kneuterdijk-Heulstraat, Tel. No. 27. AMSTERDAM Stadhouderskade 19, Tel. No. 4698.

1ste Rotterdamse Maatschappij van Verzekering op het Leven Oudehavenkade Nr. 1. Plan C, Rotterdam. Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING. **Levensverzekering** in elken vorm. Hoofdvertegenwoordiger voor Ned. Oost-Indië te SOERABAJA.

Hofleverancier van H. M. de Koningin.

Maison de Bonneterie

Hofleverancier van H. M. de Koningin.

DEN HAAG, Buitenhof-Groenmarkt.

AMSTERDAM, Kalverstraat-Rokin.

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

Vereeniging OOST en WEST. Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van 10-12 en van 2-4 uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Frederik Hendriklaan 155**.

Vijf Dames voor pianolessen.
Een Heer voor muzieklessen.
Een Dame voor kantoorwerkzaamheden in Indië.
Twee Dames voor teeken- en schilderlessen.
Twee Dames voor lessen in de Fransche-, Duitsche- en Engelsche taal.
Eene Dame voor lessen in de Fransche taal.
Vijf Dames als kinderjuffrouw naar Indië.
Een Dame als hoofd der huishouding.
Een dame voor Fransche en Italiaansche conversatielessen.
Eene dame voor Paedagogische adviezen.
Eene Dame voor handwerklessen.
Drie Dames voor Vioollessen.

Een Dame voor zanglessen.
Eene Dame voor schrijf-, kopiëer- en vertaalwerk.
Een Dame voor lessen in machineschrijven, stenografie en moderne talen.
Een Dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken
Een Dame voor opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
Een Dame voor lessen aan spraakgebrekkigen.
Twee Dames voor het waarnemen der huishouding,
Een dame als Lectrice of Dame van Gezelschap.
Een Dame als Stenotypiste voor Indië.
Drie heeren voor lessen in de Maleische en Javaansche taal en Indisch Staatsrecht.
Een Dame voor het waarnemen der huishouding.

Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van „Oost en West”, geen direct belanghebbende, worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleenen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeyst. 100,	's-Gravenhage,	{	Javaansch.
D. A. P. KOK, Marialaan 162a,	Lochem.	{	Maleisch, gediplomeerd.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46,	Leiden	{	Javaansch.
		{	Maleisch.
		{	Madoereesch.
H. TH. KAL, Laan van Meerdervoort 239	's-Gravenhage,	{	Javaansch.
		{	Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, van Speijkstraat 1,	Utrecht,	{	Maleisch.
		{	Soendaneesch.
		{	Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Jaarverslag der Vereeniging, 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz,

en

Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies.
Prijs: 1 exemplaar f 0.20 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.

door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10. 50 ex. f 2.80.

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

c. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.

door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent. 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

De Kolonie Suriname, door REMAN Irüs;

II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partie. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

HOOGENSTRAATEN'S

Soepen en Saucen de geurigste!

HOOGENSTRAATEN'S

Fijne Groenten de fijnste!

HOOGENSTRAATEN'S

Groenten blauw etiket de prijswaardigste!

W. HOOGENSTRAATEN & Co., Hofleveranciers
Leiden.

„TRANSVALIA”
PRINS HENDRIKSTRAAT 74
DEN HAAG.

Ondergoederen
ook in echt Jaeger

G. J. EENINK.

In- en Verkoop van Antieke Meubelen.

Specialiteit in het vervaardigen van IMITATIE-Antieke Meubelen.

Fabriek: Huigenspark 16. DEN HAAG 5 Heerenstraat 5.
Magazijn: MEUBELMAKERIJ.

TELEFOON H 7057

C. P. A. NICOLAÏ

Specialiteit in HEEREN-MODEARTIKELEN

Ruime keuze. - Nieuwste Modellen.

Dunklerstraat 33 hoek Valeriusstraat.

Het Antiseptisch Crème

„Non plus ultra”

is vrij van bijtende of brandende bestanddeelen en
VEROORLOOFT ZICH TE SCHEREN ZONDER
ZEEP, zonder water en zonder verloren tijd voor
inzeepen noodig.

Als een schoonheidscrème wordt het in enkele
seconden op het gelaat uitgestreken en laat toe dadelijk
daarna te scheren.

Fabrikanten: WIJTSMA & DE MAN
DEN HELDER.

Vleugels, Piano's
Kunstspel-Piano's, Orgels

Verhuur PIANO's van f 5.- p. mnd of f 50.- p. j. af.
VLEUGELS „ f 8.- „ „ „ f 80.- „ „

REPARATIE - STEMMEN - RUIL.

Afdeling Gebruikte Instrumenten.

Speciale Inrichting
voor het gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

VESTIGT U IN ARNHEM OF OMSTREKEN

VELP — STEEG — ELLECOM — DIEREN — OOSTERBEEK — HEELSUM — RENKUM.

Inlichtingen gratis Bureau V. V. V. Stationsplein 15, ARNHEM en bij de Secretarissen der verschillende V. V.'s.

GOUDA KAARSEN

Onovertroffen in kwaliteit!

GROBBE - COMESTIBLES

's-Gravenhage, Scheveningen, Rijswijk, vh. J. L. MEIJS & Zn.
Bankastr. Theresiastr. 87. Fred. Hendrikl. 70. Willemstraat 9.
Tel. 226. Tel. 444. Tel. 306. Tel. 49.

Confiserie en Chocolaterie Royales

J. A. KRUL.

Grand Salon de Rafraîchissements NOORDEINDE 44,

Steeds verkrijgbaar onze van ouds bekende
Indische SPEKKOEK à f 1.20.

Brengt een bezoek aan **BOEATAN**
Magazijnen van INDISCHE KUNSTNIJVERHEID

Indisch Restaurant

Vereeniging „OOST EN WEST”
LAAN v. MEERDERVOORT 187
Telefoon 2655.

INDISCHE KOKKIE

GROOTE VERScheidenHEID VAN
OOSTERSCHE GERECHTEN.

Zorgzame en zindelijke bereiding verzekerd.
Billijk tarief.

TIOBALAH SATOE KALI,
TEMTOENANTI DATANG KEMBALI.

Diners vanaf f 1.75.
Plat du Jour à f 1.25.

Uitzending van allerlei Schotels en
Gebakken met verhooring van bezorgloon.

Vanaf Heden **GROOTE UITVERKOOP** bij
E. van der HORST,
BURGWAL 8, b.d. Wagenstraat. DEN HAAG.

Van de nieuwste artikelen
VOILE FLEURÉ
DAMASSÉ
BROCHÉ
MOIRÉ
ELYSÉE
FROTTÉ
VERTIGE

SPECIALE ARTIKELEN GESCHIKT VOOR INDIË.

Al deze artikelen worden voor de helft der gewone prijzen
uitverkocht. — Alle goederen, niet naar genoegen zijnde,
worden gaarne omgeruild.

A. KOGELS & ZOON

Prinsestraat 52-56. - Tel. 2825.

ALLEEN VERKOOP

Lincoln- Hanan Shoes.

Linnen Wandel-
en Strand-
schoenen, voor
Heeren, Dames
en Kinderen.

Tel. 4528. Tel. 4528.

Spekslagerij

91, WITTE DE WITHSTRAAT 91.

MAGER SPEK per 5 ons. 40 cent
VET SPEK 35 cent
VETTE LAPPEN 25 cent

Rauwe en gesmolten Reuzel per
5 pond f 1.75.

Levert uitsluitend 1ste kwaliteit (blank)
VARKENSVLEESCH tegen scherp con-
curreerenden prijs. 7148
Aanbevelend **J. H. STRAATHOF.**

R. J. ZORGE DE RAUMONDE, Grossierderij in diverse Wijnen

Verkoop aan Particulieren tegen ENGROSPRIJZEN, bij elke hoeveelheid.

EXPORT NAAR INDIË.

DEN HAAG, Witte de Withstraat 1a.
ROTTERDAM — GRONINGEN.

VAN SEVENTER & PALUDANUS

Kleermakers

DEN HAAG. Telefoon 4214. HEERENGRACHT 38.

Prima Stoffen, Elegante Coupe, Solide Fournituren

Uitsluitend Engelsche en Fransche Stoffen.

STALEN OP AANVRAAG.

Aanbevelend, VAN SEVENTER & PALUDANUS.

HET BLOUSEN-HUIS,

PH. BIJMAN.

Hoogstraat 21. DEN HAAG. Telefoon 7293.

BLOUSES.

PEIGNOIRS

COSTUUMROKKEN

JAPONNEN

in alle genres. Extra groote maten.

'N KLEINTJE KOFFIE

van

REUSER & SMULDERS

Wagenstraat 48 - Den Haag

't fijnste.

Overal verkrijgbaar in 2½ ons 35 cent.
pakken van - - - - -

„Het Javahuis”.

Het groote succes hetwelk wij mochten ondervinden met de onderhandsche verkoop van den deffigen Inboedel welke wij in opdracht hadden van den WelEd. Z. G. Heer Dr. MOULIJN wegens diens vertrek naar Indië, deed ons besluiten in het reeds bekende perceel JAVASTRAAT 98 DEN HAAG, een permanente verkoop te vestigen. Wij bieden hierbij de gelegenheid aan, zich geheel naar de laatste eischen des tijds in te richten.

Onze Modelkamers geven U direct de overtuiging van een smaakvolle en solide meubeleering.

Wij belasten ons met de geheele inrichting van woningen. Speciaal en billijk adres voor Indische Families waarvan wij reeds vele blijken van tevredenheid mochten ondervinden.

Eenige gelegenheid voor de onderhandsche verkoop van uitsluitend nette en deffige Inboedels, welke ook desgewenscht door ons tegen contante betaling en tegen de hoogste taxatie worden overgenomen. Taxatie geschiedt geheel kosteloos. Gesloten van des namiddags 4 tot 's morgens 10 uur.

Javastraat 98 rechts over de Frederikstraat, halte lijn 1 en 7.

DE BEHEERDERS.

Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.

SPORT-

Blouses en Jackets
voor Dames en Kinderen.

Truien
voor Jongens.

Boorden
Kousen

Tennishemden.

A. A. BOLT, Confiseur-Pâtissier.

Bankastraat 4c, 4d, 4e, 4f. Hofleverancier. 'S-GRAVENHAGE.

ECHTE INDISCHE SPEKKOEK.

Ook verkrijgbaar in „BOEATAN”, Heulstraat 19.

CHR. J. P. DE RUITER.

Juwelier, Goud en Zilversmid. 3414

Magazijn: Bezuidenhout 104. Atelier: Wilhelminastraat 69.

Speciaal adres voor het vervaardigen van Luxe
en Tafelzilver

in ieder gewenschte stijl of naar bestaande modellen. 9358

Fournisseurs de S. M. la Reine.

Fournisseurs de S. M. la Reine Mère.

Specialité de SOIERIES.

Lainages, Cotons, Dentelles.

ROBES MI-CONFECTIONNÉES.

Dentelles de Bruxelles Veritables.

Téléphone 2155

Maison de Nouveautés
Compagnie
Lyonnaise

9 Kneuterdijk - LA HAYE.

Kunstzalen
d'Audretsch.

HOOGE WAL 16A.,
'S-GRAVENHAGE.

Voortdurende
Tentoonstelling

van

Schilderijen, Etsen en
Kunstvoorwerpen.

Geopend van 10-5,
Zondags van 2-5 uur.

Vrije Toegang.

VOOR

Gemeub. Woningen

wende men zich tot de

N.V. v. h. CORSMIT BROSSOIS,

Korte Voorhout 12a - Tel. 811.

ALTIJD WONINGEN BESCHIKBAAR.

J. A. M. MULDER, Urwerkmaker.

Noordeinde 182-184 - Den Haag.

TELEFOON 7413.

W. P. de BOCK

PIET HEINSTR. 71-73. TEL. 1769

BADEN,
GEIJSERS.